

॥ महान्यासः ॥

॥ पञ्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पञ्चाङ्गप्रार्थना-सहितम् ॥

ओङ्कारमत्रसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः।

कामदं मोक्षदं तस्मै नकाराय नमो नमः॥१॥

नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वने
ब्रह्म्यामुत ते नमः॥ या तु इषुः शिवतमा शिवं ब्रह्मवं ते
धनुः। शिवा शशरव्या या तव तया नो रुद्र मृडय॥

(EAST)

कं खं गं घं डं। यरलवशाषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय।
पूर्वाङ्गरुद्राय नमः।

महादेवं महात्मानं महापातकनाशनम्।

महापापहरं वन्दे मकाराय नमो नमः॥२॥

अपैतु मृत्युरमृतं नु आगन्वैवस्वतो नो अभेयं कृणोतु। पर्ण
वनस्पतौरिवाभिनः शीयता॑ रुयिः स चं तान्त्रः शचीपतिः।

(SOUTH)

चं छं जं झं झं जं। यरलवशाषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय।
दक्षिणाङ्गरुद्राय नमः।

शिवं शान्तं जगन्नाथं लोकानुग्रहकारणम्।

शिवमेकं परं वन्दे शिकाराय नमो नमः॥३॥

ॐ। निधनपतये नमः। निधनपतान्तिकाय नमः। ऊर्ध्वायु

नमः। ऊर्ध्वलिङ्गायु नमः। हिरण्यायु नमः। हिरण्यलिङ्गायु नमः। सुवर्णायु नमः। सुवर्णलिङ्गायु नमः। दिव्यायु नमः। दिव्यलिङ्गायु नमः। भवायु नमः। भवलिङ्गायु नमः। शर्वायु नमः। शर्वलिङ्गायु नमः। शिवायु नमः। शिवलिङ्गायु नमः। ज्वलायु नमः। ज्वललिङ्गायु नमः। आत्मायु नमः। आत्मलिङ्गायु नमः। परमायु नमः। परमलिङ्गायु नमः। एतथ्सोमस्यं सूर्यस्य सर्वलिङ्गं इ स्थापयति पाणिमत्रं पवित्रम्।

(WEST)

टं ठं डं ढं णं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चेमाङ्गरुद्राय नमः।

वाहनं वृषभो यस्य वासुकिः कण्ठभूषणम्।

वामे शक्तिधरं वन्दे वकाराय नमो नमः॥४॥

यो रुद्रो अग्नो यो अप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽविवेश् तस्मै रुद्रायु नमो अस्तु॥

(NORTH)

तं थं दं धं नं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय। उत्तराङ्गरुद्राय नमः।

यत्र कुत्र स्थितं देवं सर्वव्यापिनमीश्वरम्।

यल्लिङ्गं पूजयेन्नित्यं यकाराय नमो नमः॥५॥

प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायुस्व॥

नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पुहि।

(UPWARDS)

पं फं बं भं मं। यरलवशषसहोम्। ऊँ नमो भगवते रुद्राय।
ऊर्ध्वाङ्गरुद्राय नमः।

॥ पञ्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पञ्चमुखप्रार्थना-सहितम् ॥

तत्पुरुषाय विद्वहे महादेवाय धीमहि।
तन्नौ रुद्रः प्रचोदयात् ॥

संवर्तांग्नि-तटित्रदीपि-कनक-प्रस्पर्धि-तेजोरुणं
गम्भीरध्वनि-सामवेदजनकं ताम्राधरं सुन्दरम्।
अर्घेन्दुद्युति-लोल-पिङ्गल-जटाभार-प्रबोद्धोदकं
वन्दे सिद्धसुरासुरेन्द्रनमितं पूर्वं मुखं शूलिनः॥
ऊँ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गमुखाय नमः। (EAST)

अघोरेऽभ्योऽथ घोरेऽभ्यो घोरघोरतरेभ्यः।
सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥
कालाभ्रमराञ्जन-द्युतिनिभं व्यावृत्तपिङ्गेक्षणं
कर्णोद्भासित-भोगिमस्तकमणि-प्रोद्धिनदंष्ट्राङ्गुरम्।
सर्पप्रोतकपाल-शुक्तिशकल-व्याकीर्णताशेखरं
वन्दे दक्षिणमीश्वरस्य वदनं चार्थर्वनादोदयम्॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गमुखाय नमः। (SOUTH)

सुद्योजातं प्रपद्यामि सुद्योजाताय॑ वै नमो नमः।
भुवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भुवोद्भवाय॑ नमः॥
प्रालेयाचलमिन्दुकुन्द-धवलं गोक्षीरफेनप्रभं
भस्माभ्यङ्गमनङ्गदेहदहन-ज्वालावली-लोचनम् ।
विष्णु-ब्रह्म-मरुद्धणार्चितपदं ऋग्वेदनादोदयं
वन्देऽहं सकलं कलङ्करहितं स्थाणोर्मुखं पश्चिमम्॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चिमाङ्गमुखाय नमः। (WEST)

वामदेवाय॑ नमौ ज्येष्ठाय॑ नमः श्रेष्ठाय॑ नमौ रुद्राय॑ नमः
कालाय॑
नमः कलविकरणाय॑ नमो बलविकरणाय॑ नमो बलाय॑
नमो बलप्रमथनाय॑ नमः सर्वभूतदमनाय॑ नमौ मनोन्मनाय॑
नमः॥

गौरं कुङ्कुमपङ्कितं सुतिलकं व्यापाण्डुमण्डस्थलं
भ्रूविक्षेप-कटाक्षवीक्षण-लसत्-संसक्तकर्णोत्पलम्।
स्त्रिघं बिम्बफलाधरं प्रहसितं नीलालकालङ्कृतं
वन्दे याजुषवेदघोषजनकं वक्रं हरस्योत्तरम्॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। उत्तराङ्गमुखाय नमः। (NORTH)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां

ब्रह्माधिपति॒ब्रह्मणोऽधिपति॒ब्रह्मा॑ शि॒वो मे॑ अस्तु
सदाशि॒वोम्॥

व्यक्ताव्यक्तनिरूपितं च परमं षट्क्षिंशतत्त्वाधिकं
तस्मादुत्तर-तत्त्वमक्षरमिति ध्येयं सदा योगिभिः।
ओङ्कारादि समस्तमन्त्रजनकं सूक्ष्मातिसूक्ष्मं परं
वन्दे पञ्चममीश्वरस्य वदनं खव्यापि तेजोमयम्॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गमुखाय नमः। (UPWARDS)

॥केशादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः ॥

या ते॑ रुद्र शि॒वा त॒नूरघोरा॒पांपकाशिनी।
तया॑ नस्तु॒नुवा॒ शन्तं॒मया॒ गिरि॒शन्ता॒भिचाँकशीहि॥
शिखायै नमः॥ (TUFT)

अस्मिन् मंहृत्यर्णवे॑ऽन्तरिक्षे भवा अधि॑।
तेषाँ॑ सहस्रयोज्ञने॒ऽव॒धन्वाँनि॑ तन्मसि॥
शिरसे नमः॥ (TOP OF HEAD)

सु॒हस्राणि॑ सहस्रशो ये रु॒द्रा अधि॑ भू॒म्यांम्।
तेषाँ॑ सहस्रयोज्ञने॒ऽव॒धन्वाँनि॑ तन्मसि॥
ललाटाय नमः॥ (FOREHEAD)

हु॒ःसः शु॒चिषद्व॒सुरन्तरिक्ष॒सद्बोता॑ वेदि॒षदति॑थिर्दुरोण॒सत्।
नृ॒षद्व॒रसद्व॒त्सद्व्योम॒सदु॒जा गो॒जा क्रृ॒त्जा अ॑द्रिजा क्रृ॒तं
बृ॒हत्॥

भ्रुवोर्मध्याय नमः॥ (MIDDLE OF EYEBROWS)

त्र्यम्बकं यजामहे सुग्रन्थिं पृष्ठिवर्धनम्।
उर्वारुकमिंव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥
नेत्राभ्यां नमः॥ (EYES)

नमः स्रुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च
नमः सूद्याय च सरस्याय च नमो नाद्याय च वैशुन्ताय च।
कर्णाभ्यां नमः॥ (EARS)

मा नंस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु
रीरिषः।

वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवधीरहृविष्मन्तो नमसा विधेम
ते॥

नासिकायै¹ नमः॥ (NOSE)

अवृतत्य धनुस्त्वँ सहस्राक्ष शतेषुधे॥
निशीर्य शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव।
मुखाय नमः॥ (FACE)

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षमाचुराः।
तेषाँ सहस्रयोजनेऽवृधन्वानि तन्मसि॥
कण्ठाय नमः॥ (NECK)

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठ दिवँ रुद्रा उपश्रिताः।

¹नासिकाभ्यां

तेषां सहस्रयोजने ऽवृधन्वानि तन्मसि॥

उपकण्ठाय नमः॥ (LOWER NECK)

नमस्ते अस्त्वायुधायानातताय धृष्णवै।
उभाभ्यामुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वने॥
बाहुभ्यां नमः॥ (SHOULDERS)

या ते हेतिर्मादुष्टम् हस्ते बभूव ते धनुः।
तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयुक्षमया परिष्वज॥
उपबाहुभ्यां नमः॥ (ELBOW TO WRIST)

परि णो रुद्रस्य हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्य दुर्मतिरंधायोः।
अवं स्थिरा मधवज्ज्यस्तनुष्व मीढ़स्तोकाय तनयाय मृडय॥
मणिबन्धाभ्यां नमः॥ (WRISTS)

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सुकावन्तो निषङ्गिणः।
तेषां सहस्रयोजने ऽवृधन्वानि तन्मसि॥
हस्ताभ्यां नमः॥ (HANDS)

सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमः।
भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भुवोद्भवाय नमः॥
अङ्गुष्ठाभ्यां नमः॥ (ROLL RING FINGERS ON THUMBS)

वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः
कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो
बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो

मूनोन्मनायु नमः॥

तर्जनीभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON INDEX FINGERS)

अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः।

सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररुपेभ्यः॥

मध्यमाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON MIDDLE FINGERS)

तत्पुरुषाय विद्धहै महादेवाय धीमहि।

तत्रौ रुद्रः प्रचोदयात्॥

अनामिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON RING FINGERS)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-
ऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मैं अस्तु सदाशिवोम्॥

कनिष्ठिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON LITTLE FINGERS)

नमो हिरण्यबाहवे हिरण्यवर्णाय हिरण्यरूपाय हिरण्यपतये-
ऽम्बिकापतय उमापतये पशुपतये नमो नमः॥

करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः॥ (RUB PALMS OVER ONE ANOTHER, FRONT

AND BACK)

नमो वः किरिकेभ्यो देवानाऽ हृदयेभ्यः॥

हृदयाय नमः॥ (HEART)

नमो गुणेभ्यो गुणपतिभ्यश्च वो नमः॥

पृष्ठाय नमः॥ (BACK)

नमस्तक्षेभ्यो रथकारेभ्यश्च वो नमः॥

कक्षाभ्यां नमः॥ (ARMPIT TO WAIST)

नमो हिरण्यबाहवे सेनान्ये दिशां च पतये नमः॥
पार्श्वाभ्यां नमः॥ (TRUNK)

विज्यं धनुः कपर्दिनो विशल्यो बाणवाऽ उता।
अनैशन्नस्येषव आभुरस्य निषङ्गथिः॥

जठराय नमः॥ (STOMACH)

हिरण्यगर्भः समवर्तुताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकं आसीत्।
सदाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हुविषां विघेम॥
नाभ्यै नमः॥ (NAVEL)

मीढुष्टम् शिवंतम शिवो नः सुमना भव।
परमे वृक्ष आयुधं निधाय कृत्ति वसान् आ चरं पिनाकं
बिभ्रदा गंहि॥

कट्टये नमः॥ (WAIST)

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः।
तेषाऽ सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥

गुह्याय नमः॥ (UPPER REPRODUCTIVE ORGANS)

ये अन्नेषु विविधन्ति पात्रेषु पिबते जनान्।
तेषाऽ सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥

अण्डाभ्यां नमः॥ (LOWER REPRODUCTIVE ORGANS)

स शिरा जातवेदा अक्षरं परमं पदम्।

वेदान्॒ना॒शि॒ शिरंसि॒ म॒ता॒ आ॒युष्मन्तं॑ करोतु॒ मा॒म्॥
अपानाय॒ नमः॥ (ANUS)

मा॒ नौ॒ म॒हान्तं॒मु॒त मा॒ नौ॒ अर्भु॒कं मा॒ न॒ उक्षंतमु॒त मा॒ न॒
उक्षितम्।

मा॒ नौ॒ वधीः॒ पि॒तरु॒ मो॒त म॒तरं॑ प्रि॒या॒ मा॒ नंस्तु॒नुवौ॑ रुद्र
रीरिषः॥

ऊरुभ्यां॑ नमः॥ (THIGHS)

ए॒ष तै॑ रुद्रभा॒गस्तं॑ जु॑षस्वु॒ तेना॑वु॒सेन॑ पुरो॒ मूज॑वु॒तोऽती॑-
ह्यवंततधन्वा॒ पिनांकहस्तः॒ कृत्तिवासाः॥

जानुभ्यां॑ नमः॥ (KNEES)

स॒स॒॒स॒॒जि॒ञ्च्चो॒मु॒पा॒ बांहुश॒ध्यू॒र्ध्वध॒न्वा॒ प्रतिंहिताभिरस्ता॑॥
बृहं॒स्पते॒ परिंदीया॒ रथै॒न रक्षो॒हाऽमित्राँ॑ अपु॒बाध्मानः॥

जङ्घाभ्यां॑ नमः॥ (KNEE TO ANKLES)

वि॒श्वं॑ भू॒तं॑ भुवं॒नं॑ चि॒त्रं॑ बं॒हुधा॒ जा॒तं॑ जायं॒मानं॑ च॒ यत्।
सर्वो॒ ह्य॒ष रु॒द्रस्तस्मै॒ रु॒द्रायु॒ नमो॑ अस्तु॥

गुल्फाभ्यां॑ नमः॥ (ANKLES)

ये॒ प॒थां॑ पंथि॒रक्ष्य॑ ऐलबृदा॒ यु॒व्युधं॑।
तेषा॑ सहस्र्योजु॒नेऽव॒धन्वानि॑ तन्मसि॥
पादाभ्यां॑ नमः॥ (FEET)

अध्य॑वोचदधि॒क्ता॑ प्रथु॒मो॑ दैव्यो॑ भि॒षक्।

अहीङ्कृश सर्वाञ्मय-न्थसर्वाश्र यातुधान्यः॥

कवचाय हुम्॥ (CROSS HANDS ACROSS CHEST WITH TIPS OF FINGERS

TOUCHING SHOULDERS)

नमो बिल्मिनै च कवचिनै च नमः श्रुताय च श्रुतसेनाय च॥

उपकवचाय हुम्॥ (REPEAT THE ABOVE AT ELBOW LEVEL)

नमो अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुषे॥

अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः॥

नेत्रत्रयाय वौषट्॥ (TOUCH INDEX, MIDDLE, RING FINGERS ACROSS THE

THREE EYES)

प्र मुश्च धन्वन्स्त्वमुभयोरार्कियोज्याम्।

याश्च ते हस्त इषवः परा ता भंगवो वप॥

अस्त्राय फट्॥ (SLAP INDEX AND MIDDLE FINGERS OF RIGHT HAND ON

LEFT PALM)

य एतावन्तश्च भूयांसश्च दिशौ रुद्रा वितस्थिरे।

तेषां सहस्रयोज्जनेऽवृधन्वानि तन्मसि॥

इति दिग्बन्धः॥ (SNAP MIDDLE AND THUMB WITH CLICKING SOUNDS

AROUND SELF)

॥मूर्धादिपादान्त दशाक्षरी दशाङ्गं (द्वितीयो) न्यासः ॥

ॐ मूर्धे नमः। नं नासिकाय² नमः। मो ललाटाय नमः।
 भं मुखाय नमः। गं कण्ठाय नमः। वं हृदयाय नमः। तें
 दक्षिणहस्ताय नमः। रुं वामहस्ताय नमः। द्रां नाभ्यै नमः।
 यं पादाभ्यां नमः।

॥पादादिमूर्धान्तं पञ्चाङ्गं (तृतीयो) न्यासः ॥

सृद्योजातं प्रपद्यामि सृद्योजाताय् वै नमो नमः।
 भृवे भृवे नाति भवे भवस्व माम्। भुवोद्भुवाय् नमः॥
 पादाभ्यां नमः॥

वामदेवाय् नमौ ज्येष्ठाय् नमः श्रेष्ठाय् नमौ रुद्राय् नमः।
 कालाय् नमः कलविकरणाय् नमो बलविकरणाय् नमो
 बलाय् नमो बलप्रमथनाय् नमः सर्वभूतदमनाय् नमौ
 मुनोन्मनाय् नमः॥
 ऊरुभ्यां नमः॥

अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोरघोरतरेभ्यः।
 सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥
 हृदयाय नमः॥

तत्पुरुषाय विद्वहै महादेवाय धीमहि।
 तत्रो रुद्रः प्रचोदयात्॥

²नासिकाभ्यां

मुखाय नमः॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-
ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो मै अस्तु सदाशिवोम्॥
हंस हंस मूर्धे नमः॥

॥हंसगायत्री ॥

अस्य श्री-हंसगायत्री महामन्त्रस्य। अव्यक्त-परब्रह्म ऋषिः।
अव्यक्त-गायत्री छन्दः। परमहंसो देवता॥

हं सां बीजम्। हं सीं शक्तिः। हं सूं कीलकम्॥
परमहंस-प्रसाद-सिद्धर्थे जपे विनियोगः॥

हं सां अङ्गष्टाभ्यां नमः। हं सीं तर्जनीभ्यां नमः। हं सूं
मध्यमाभ्यां नमः। हं सैं अनामिकाभ्यां नमः। हं सौं
कनिष्ठिकाभ्यां नमः। हं सः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः। हं
सां हृदयाय नमः। हं सीं शिरसे स्वाहा। हं सूं शिखायै
वषट्। हं सैं कवचाय हुम्। हं सौं नेत्रत्रयाय वौषट्। हं सः
अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोम् इति दिग्बन्धः॥

॥ध्यानम्॥

गमागमस्थं गमनादिशून्यं चिद्रूपदीपं तिमिरापहारम्।
पश्यामि ते सर्वजनान्तरस्थं नमामि हंसं परमात्मरूपम्॥

हंसहंसात् परमहंसः सोऽहं हंसः॥

हुंस् हुंसाय विद्महे परमहुंसाय धीमहि।

तत्रौ हंसः प्रचोदयात्॥

(एवं त्रिः)

हंस हंसेति यो ब्रूयाद्वंसो नाम सदाशिवः।

एवं न्यासविधिं कृत्वा ततः सम्पुटमारभेत्॥

***

॥दिक् सम्पुटन्यासः ॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[ॐ] लं। त्रातारुमिन्द्रमवितारुमिन्द्रः हवेहवे सुहवः
शूरमिन्द्रम्।

हुवे नु शक्रं पुरुहूतमिन्द्रः स्वस्ति नौ मधवां धात्विन्द्रः॥

[ॐ] लं भूर्भुवः सुवः। इन्द्राय वज्रहस्ताय सुराधिपतय
ऐरावतवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय
सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

पूर्वदिग्भागे ललाटस्थाने लं इन्द्राय नमः। इन्द्रः सुप्रीतो
वरदो भवतु॥[इन्द्रः संरक्षतु॥] ॥१॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[नं] रं। त्वत्रौ अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेऽप्तवं
यासिसीष्टाः।

यजिष्ठो वहितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषांसि प्रमुग्ध्यस्मत्॥

[नं] रं भूर्भुवः सुवः। अग्नये शक्तिहस्ताय तेजोऽधिपतये-
जवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय

सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।
 आग्नेयदिग्भागे नेत्रयोः स्थाने रं अग्नये नमः। अग्निः सुप्रीतो
 वरदो भवतु॥[अग्निः संरक्षतु॥]   ॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[मौं] हं सुं नः पथमभयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षत्रे युम
 एति राजा॥

यस्मिन्नेनमभ्यषिञ्चन्त देवाः। तदस्य चित्रं हृविषाय यजाम॥
 [मौं] हं भूर्भुवः सुवः। यमाय दण्डहस्ताय धर्माधिपतये
 महिषवाहनाय साङ्घाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय
 सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

दक्षिणदिग्भागे कर्णयोः स्थाने हं यमाय नमः। यमः सुप्रीतो
 वरदो भवतु॥[यमः संरक्षतु॥]   ॥३॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[भं] षं। असुन्वन्तुमयंजमानमिच्छ स्तेनस्येत्यां
 तस्करस्यान्वेषि।

अन्यमस्मदिच्छु सा तं इत्या नमो देवि निरकृते तुभ्यमस्तु॥
 [भं] षं भूर्भुवः सुवः। निरकृतये खङ्गहस्ताय रक्षोधिपतये
 नरवाहनाय साङ्घाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-
 भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

निरकृतिदिग्भागे मुखस्थाने षं निरकृतये नमः। निरकृतिः
 सुप्रीतो वरदो भवतु॥[निरकृतिः संरक्षतु॥]   ॥४॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[गं] वं तत्त्वं यामि ब्रह्मणा वन्दमानुस्तदा शास्ते यजमानो हुविर्भिः।

अहैङ्गमानो वरुणेह बोध्युरुशः स मा न आयुः प्रमोषीः॥

[गं] वं भूर्भुवः सुवः। वरुणाय पाशहस्ताय जलाधिपतये मकरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। पश्चिमदिग्भागे बाह्वोः स्थाने वं वरुणाय नमः। वरुणः सुप्रीतो वरदो भवतु॥[वरुणः संरक्षतु॥] ॥५॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[वं] यं आ नो नियुद्धिः शतिर्नाभिरध्वरम्। सुहस्त्रिणीभिरुपं याहि यज्ञम्।

वायो अस्मिन् हुविष्ठि मादयस्व। यूयं पात स्वस्तिभिः सदानः॥

[वं] यं भूर्भुवः सुवः। वायवे साङ्कुशध्वजहस्ताय प्राणाधिपतये मृगवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

वायव्यदिग्भागे नासिकास्थाने³ यं वायवे नमः। वायुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥[वायुः संरक्षतु॥] ॥६॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

³नासिकयोः स्थाने

[तें] सं। वृयः सोम ब्रुते तवे। मनस्तनूषु बिभ्रतः।

प्रजावन्तो अशीमहि॥

[तें] सं भूर्भुवः सुवः। सोमाय अमृतकलशहस्ताय
नक्षत्राधिपतये अश्ववाहनाय साङ्गाय सायुधाय
सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वर-
पार्षदाय नमः।

उत्तरदिग्भागे हृदयस्थाने सं सोमाय नमः। सोमः सुप्रीतो
वरदो भवतु॥[सोमः संरक्षतु॥]

॥७॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[रुं] शं। (ऋक्) तमीशानं जगतस्तस्थुषस्पतिम्। धियं
जिन्वमवसे हूमहे वृयम्।

पूषा नो यथा वेदसामसद्वृधे रक्षिता पायुरदब्धः स्वस्तयै॥

[रुं] शं भूर्भुवः सुवः। ईशानाय त्रिशूलहस्ताय भूताधिपतये
वृषभवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय
सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

ईशानदिग्भागे नाभिस्थाने शं ईशानाय नमः। ईशानः
सुप्रीतो वरदो भवतु॥[ईशानः संरक्षतु॥]

॥८॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[द्रां] खं। (ऋक्) अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये
भरहूतौ सजोषाः।

यः शंसते स्तुवते धायि पञ्च इन्द्रज्येष्ठा अस्माँ अवन्तु

देवाः॥

[द्रां] खं भूर्भुवः सुवः। ब्रह्मणे पद्महस्ताय विद्याधिपतये
हंसवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय
सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।
ऊर्ध्वदिग्भागे मूर्धिस्थाने खं ब्रह्मणे नमः। ब्रह्मा सुप्रीतो
वरदो भवतु॥[ब्रह्मा संरक्षतु॥] ॥९॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[यं] ह्रीं। स्योना पृथिवि भवाऽनृक्षुरा निवेशनी।
यच्छान्तः शर्म सुप्रथाः॥

[यं] ह्रीं भूर्भुवः सुवः। विष्णवे चक्रहस्ताय नागाधिपतये
गरुडवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय
सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।
अधोदिग्भागे पादयोः स्थाने ह्रीं विष्णवे नमः। विष्णुः
सुप्रीतो वरदो भवतु॥[विष्णुः संरक्षतु॥] ॥१०॥

***

॥षोडशाङ्गरौद्रीकरणम्॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥
ॐ आं विभूर्सि प्रवाहणो रोद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने
पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ अं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्।
शिखास्थाने रुद्राय नमः॥१॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ आं। वहिंरसि हव्यवाहनो रौद्रेणानीकेन पाहि माऽग्ने
पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ आं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्।
शिरस्थाने रुद्राय नमः॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ इं। श्वात्रोऽसि प्रचेता रौद्रेणानीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि
मा मा मा हिंसीः॥ इं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। मूर्धिस्थाने
रुद्राय नमः॥३॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ ई। तुथोऽसि विश्ववेदा रौद्रेणानीकेन पाहि माऽग्ने
पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ ई [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्।
ललाटस्थाने रुद्राय नमः॥४॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ उं। उशिगांसि कवी रौद्रेणानीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि
मा मा मा हिंसीः॥ उं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। नेत्रयोः⁴
स्थाने रुद्राय नमः॥५॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ ऊं। अङ्गारिरसि बम्भारी रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने
पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ ऊं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्।
कर्णयोः स्थाने रुद्राय नमः॥६॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ ऋं। अवस्युरसि दुवस्वान् रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने
पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ ऋं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्।
मुखस्थाने रुद्राय नमः॥७॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ ऋं। शुन्ध्यूरसि मार्जलीयो रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने
पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ ऋं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्।
कण्ठस्थाने रुद्राय नमः॥८॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ लं। सम्राडसि कृशान् रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि
मा मा मा हिंसीः॥ लं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। बाह्वोः
स्थाने रुद्राय नमः॥९॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ लृं। पुरिषद्योऽसि पर्वमानो रौद्रेणार्नीकेन पाहि माँऽग्ने
पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ लृं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्।
हृदयस्थाने रुद्राय नमः॥१०॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ एं। प्रतक्षाँऽसि नभस्वान् रौद्रेणार्नीकेन पाहि माँऽग्ने
पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ एं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्।
नाभिस्थाने रुद्राय नमः॥११॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ ऐं। असंमृष्टोऽसि हव्यसूदो रौद्रेणार्नीकेन पाहि माँऽग्ने
पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ ऐं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्।
कटिस्थाने रुद्राय नमः॥१२॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ ॐ। ऋतधामाऽसि सुवंजर्योती रौद्रेणार्नीकेन पाहि
माँऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ ॐ [ॐ] भूर्भुवः
सुवरोम्। ऊरुस्थाने रुद्राय नमः॥१३॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ औं। ब्रह्मज्योतिरसि सुवर्धमा रौद्रेणार्नीकेन पाहि
माऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ औं [ॐ] भूर्भुवः
सुवरोम्। जानुस्थाने रुद्राय नमः॥१४॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ अं। अजौऽस्येकपाद्रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि
मा मा मा हिंसीः॥ अं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। जङ्घास्थाने
रुद्राय नमः॥१५॥

ॐ भूर्भुवः सुवः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय
च मयस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च॥

ॐ अः। अहिंसि बुधियो रौद्रेणार्नीकेन पाहि माऽग्ने
पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥ अः [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्।
पादयोः स्थाने रुद्राय नमः॥१६॥

त्वगस्थिगतैः सर्वपापैः प्रमुच्यते। सर्वभूतेष्वपराजितो
भवति।

ततो भूत-प्रेत-पिशाच-ब्रह्मराक्षस-यक्ष-यमदूत-शाकिनी-
डाकिनी-सर्प-श्वापद-वृश्चिक-तस्कराद्युपद्रवाद्युपघाताः। सर्वे
ज्वलन्तं पश्यन्तु। मां रक्षन्तु। यजमानं रक्षन्तु। सर्वान्
महाजनान् रक्षन्तु॥

॥गुह्यादि मस्तकान्तं षडङ्गं (चतुर्थो) न्यासः ॥

मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञः समिमं दंधातु।
या इष्टा उषसो निम्रुचश्च ताः सन्देधामि हृविषा घृतेन॥
गुह्याय नमः॥१॥

अबोध्यग्निः समिधा जनानां प्रति धेनुमिवाऽयतीमुषासम्।
यहा इव प्रवयामुज्जिहानाः प्रभानवः सिस्ते नाकुमच्छ्व॥
नाभ्यै नमः॥२॥

अग्निर्मूर्धा दिवः कुकुत्पतिः पृथिव्या अयम्।
अपाः रेताःसि जिन्वति॥ हृदयाय नमः॥३॥

मूर्धान दिवो अरुतिं पृथिव्या वैश्वानुरमृताय जातमग्निम्।
कविः सुम्राजुमतिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः॥
कण्ठाय नमः॥४॥

मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमस्त्वा राजाऽमृतेनाभि-
वस्ताम्।

उरोर्वरीयो वरिवस्ते अस्तु जयन्तं त्वामनु मदन्तु देवाः॥
मुखाय नमः॥५॥

जातवेदा यदि वा पावुकोऽसि। वैश्वानुरो यदि वा
वैद्युतोऽसि।

शं प्रजाभ्यो यजमानाय लोकम् ऊर्जं पुष्टिं दद्द्याव॑वृथ्स्व॥

शिरसे नमः॥६॥

॥ आत्मरक्षा ॥

(तैतिरीयब्राह्मणे अष्टकं - २/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - ११)

ब्रह्मात्मन्वदसृजत। तदकामयत। समात्मनो पद्येयेति।
आत्मन्नात्मन्नित्यामन्नयत। तस्मै दशमः हृतः प्रत्यशृणोत्।
स दशहृतोऽभवत्। दशहृतो हृ वै नामैषः। तं वा एतं दशहृतः
सन्तम्। दशहृतेत्याचक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया इव हि
देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामन्नयत। तस्मै सप्तमः हृतः प्रत्यशृणोत्।
स सप्तहृतोऽभवत्। सप्तहृतो हृ वै नामैषः। तं वा एतः
सप्तहृतः सन्तम्। सप्तहृतेत्याचक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया
इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामन्नयत। तस्मै षष्ठमः हृतः प्रत्यशृणोत्।
स षड्हृतोऽभवत्। षड्हृतो हृ वै नामैषः। तं वा एतः षड्हृतः
सन्तम्। षड्हृतेत्याचक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामन्नयत। तस्मै पञ्चमः हृतः प्रत्यशृणोत्।
स पञ्चहृतोऽभवत्। पञ्चहृतो हृ वै नामैषः। तं वा एतं पञ्चहृतः
सन्तम्। पञ्चहृतेत्याचक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया इव हि
देवाः॥

आत्मन्नात्मनित्यामन्त्रयत्। तस्मै चतुर्थं हृतः प्रत्येष्ठणोत्।
स चतुरहृतोऽभवत्। चतुरहृतो हृ वै नामैषः। तं वा एतं
चतुरहृतं सन्तम्। चतुर्हृतेत्याचंक्षते पुरोक्षेण। पुरोक्षप्रिया
इव हि देवाः॥

तमंब्रवीत्। त्वं वै मे नेदिष्टं हृतः प्रत्येष्ठौषीः।
त्वयैनानारख्यातार इति। तस्मान्नु हैनांश्चतुरहोतार
इत्याचंक्षते। तस्मा च्छुश्रूषुः पुत्राणां हृद्यतमः। नेदिष्टो
हृद्यतमः। नेदिष्टो ब्रह्मणो भवति। य एवं वेद।
आत्मने नमः॥

॥ शिवसङ्कल्पः ॥

येनेदं भूतं भुवनं भविष्यत् परिगृहीतमुमृतेन सर्वम्।
येन यज्ञस्त्रायते सप्तहोता तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१॥

येन कर्माणि प्रचरन्ति धीरा यतो वाचा मनसा चारु
यन्ति। यथसुमितमनुसंयन्ति प्राणिनस्तन्मे मनः
शिवसङ्कल्पमस्तु॥२॥

येन कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृष्णन्ति विदधेषु धीराः।
यदपूर्वं यक्षमन्तः प्रजानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥३॥

यत्प्रज्ञानमुत चेतो धृतिंश्च यज्ञोतिरन्तरमृतं प्रजासु।
यस्मान्न ऋते किं च न कर्म क्रियते तन्मे मनः

शिवसङ्कल्पमस्तु॥४॥

सुषारथिरश्वानिव यन्मनुष्या ग्रेनीयते उभीशुभिर्वाजिनं इव।
हृत्प्रतिष्ठं यदंजिरं जविष्ठं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥५॥

यस्मिन् नृचः साम् यजूः षि यस्मिन् प्रतिष्ठिता
रथनाभाविवाराः। यस्मिंश्चित्तं सर्वमोतं प्रजानां तन्मे
मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥६॥

यदत्र षष्ठं त्रिशतं सुवीरं यज्ञस्य गुह्यं नवनावमायम्।
दशं पञ्च त्रिशतं यत्परं च तन्मे मनः
शिवसङ्कल्पमस्तु॥७॥

यज्ञाग्रंतो दूरमुदैति दैवं तदुं सुपस्य तथैवैति। दूरङ्गमं
ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥८॥

येनेदं विश्वं जगतो बभूव ये देवापि महतो जातवेदाः।
तदेवाग्निस्तमसो ज्योतिरेकं तन्मे मनः
शिवसङ्कल्पमस्तु॥९॥

येन द्यौः पृथिवी चान्तरिक्षं च ये पर्वताः प्रदिशो दिशश्च।
येनेदं जगद्वाप्तं प्रजानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१०॥
ये मनो हृदयं ये च देवा ये दिव्या आपो ये सूर्यरश्मिः। ते
श्रोत्रे चक्षुषी सञ्चरन्तं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥११॥
अचिन्त्यं चाप्रमेयं च व्यक्ताव्यक्तपरं च यत्।
सूक्ष्मा असूक्ष्मतरं ज्ञेयं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१२॥

एकां च दश शृतं च सुहस्रं चायुतं च
नियुतं च प्रयुतं चार्बुदं च न्यर्बुदं च समुद्रश्च मध्यं चान्तश्च
परार्धश्च तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१३॥

ये पञ्च पञ्चादश शृतः सुहस्रमयुतं न्यर्बुदं च। ते
अग्निचित्येष्टकास्तः शरीरं तन्मे मनः
शिवसङ्कल्पमस्तु॥१४॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमादित्यवर्णं तमसः परस्तात्। यस्य
योनि परिपश्यन्ति धीरास्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१५॥
यस्येदं धीरः पुनन्ति कवयो ब्रह्माणमेतं त्वा वृणत् इन्द्रम्।
स्थावरं जङ्गमं द्योराकाशं तन्मे मनः
शिवसङ्कल्पमस्तु॥१६॥

परात्परतरं चैव यत्पराचैव यत्परम्।
यत्परात्परतो ज्ञेयं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१७॥

परात्परतरो ब्रह्मा तुत्परात्परतो हरिः।
तुत्परात्परतोऽधीशस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१८॥

या वैदादिषु गायत्री सर्वव्यापी महेश्वरी।
ऋग्यजुः सामाथर्वैश्च तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥१९॥

यो वै देवं महादेवं प्रणवं परमेश्वरम्।
यः सर्वे सर्ववैदेश्च तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२०॥

प्रयतः प्रणवोङ्कारं प्रणवं पुरुषोत्तमम्।
ओङ्कारं प्रणवात्मानं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२१॥

योऽसौ सर्वेषु वेदेषु पठ्यते ह्यज्ञ इश्वरः।
अकायो निर्गुणो ह्यात्मा तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२२॥

गोभिर्जुष्टं धनेन ह्यायुषा च बलेन च।
प्रजयो पशुभिः पुष्कराक्षं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२३॥

कैलासशिखरे रम्ये शङ्करस्य शिवालये।
देवतास्तत्र मोदन्ते तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२४॥

विश्वतश्क्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोहस्त उत विश्वतस्पात्।
सं बाहुभ्यां नमति सम्पत्तैर्द्यावांपृथिवी जनयन्देव
एकस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२५॥

ऋम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्तन्मे मनः
शिवसङ्कल्पमस्तु॥२६॥

चतुरो वेदानधीयीत सर्वशास्त्रमयं विदुः।
इतिहासपुराणानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२७॥

मा नौ महान्तमुत मा नौ अर्भकं मा न उक्षन्तमुत मा न
उक्षितम्। मा नौ वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा
नस्तनुवो रुद्र रीरिषस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु॥२८॥

मा नंस्तोके तनये मा नु आयुषि मा नो गोषु मा नो
अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नौ रुद्र भामितोऽवधीरहुविष्मन्तो
नमंसा विधेम ते तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमंस्तु॥२९॥

ऋतः सूत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम्।
ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो
नमस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमंस्तु॥३०॥

कद्ग्राय ग्रचेतसे मीढुष्टमाय तव्यसे।
वो चेम शन्तमः हृदे। सर्वो हैष रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो
अस्तु तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमंस्तु॥३१॥

ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमतः सुरुचो वेन आवः।
सबुधियां उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च
विवस्तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमंस्तु॥३२॥

यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव।
य ईशे अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय
हुविषां विधेम तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमंस्तु॥३३॥

य आत्मदा बलदा यस्य विश्वं उपासते प्रशिषं यस्य देवाः।
यस्य छायाऽमृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय
हुविषां विधेम तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमंस्तु॥३४॥

यो रुद्रो अग्नौ यो अफ्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा
भुवनाऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु तन्मे मनः

शि॒वसंङ्कल्पमंस्तु॥ ३५॥

गृन्धद्वारां दुराधरूषां नित्यपुष्टां करीषिणीम्। ईश्वरीः
 सर्वभूतानां
 तामिहोपह्ये श्रियं तन्मे मनः शि॒वसंङ्कल्पमंस्तु॥ ३६॥
 य इदं शिवंसङ्कल्पं सुदा ध्यायन्ति ब्राह्मणाः।
 ते परं मोक्षं गमिष्यन्ति तन्मे मनः शि॒वसंङ्कल्पमंस्तु॥
 हृदयाय नमः॥

॥ पुरुषसूक्तम् ॥

ॐ सुहस्रशीरूपुरुषः। सुहस्राक्षः सुहस्रपात्। स भूमि॑
 विश्वतो वृत्वा। अत्यतिष्ठदशाङ्गुलम्॥ पुरुष एवेदं सर्वम्।
 यद्वृतं यच्च भव्यम्। उतामृतल्वस्येशानः। यदन्नेनातिरोहति॥
 एतावानस्य महिमा। अतो ज्यायाश्च पूरुषः।
 पादोऽस्य विश्वा भूतानि। त्रिपादस्यामृतं दिवि॥ त्रिपादूर्ध्वं
 उदैत्पुरुषः। पादोऽस्येहाऽभवत्पुनः। ततो विश्वद्वंकामत्।
 साशनानशने अभि॥ तस्माद्विराङ्गजायत। विराजो अधि॑
 पूरुषः। स जातो अत्यरिच्यत। पश्चाद्वमिमथो पुरः॥
 यत्पुरुषेण हविषा॥ देवा यज्ञमतन्वत। वसन्तो
 अस्यासीदाज्यम्। ग्रीष्म इध्मः शरद्विः॥ सप्तास्याऽऽ-

सन्परिधयः। त्रिः सूप्ति सूमिधः कृताः। देवा यद्यज्ञं तन्वानाः।
अबंधन्पुरुषं पुशुम्॥ तं यज्ञं बुरुहिषि प्रौक्षन्। पुरुषं
जातमंग्रुतः।

तेन देवा अयजन्त। साध्या ऋषयश्च ये॥ तस्मा॑द्यज्ञाथ्सर्व-
हुतः। सम्भृतं पृषदाज्यम्। पशू॑स्ताऽश्चक्रे वायव्यान्।
आरण्यान्त्राम्याश्च ये॥ तस्मा॑द्यज्ञाथ्सर्वहुतः। ऋचः सामानि
जज्ञिरे। छन्दाऽसि जज्ञिरे तस्मात्।

यजु॑स्तस्मादजायत॥ तस्मादश्वा॑ अजायन्त। ये के
चोभयादतः। गावो ह जज्ञिरे तस्मात्। तस्माज्ञाता
अंजावयः॥ यत्पुरुषं व्यदधुः। कृतिधा व्यकल्पयन्। मुखं
किमस्य कौ बाहू। कावूरु पादावुच्येते॥ ब्राह्मणोऽस्य
मुखंमासीत्। बाहू राजन्यः कृतः।

ऊरु तदस्य यद्वैश्यः। पञ्चाऽ शूद्रो अंजायत॥ चन्द्रमा॑
मनसो जातः। चक्षो॑ सूर्यो अजायत। मुखादिन्द्रश्चाग्निश्च।
प्राणाद्वायुरजायत॥ नाभ्यां आसीदन्तरिक्षम्। शीष्यो॑
द्यौः समर्वतत। पञ्चां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्। तथा॑ लोकाऽ
अकल्पयन्॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवर्णं तमसस्तु
पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरः। नामानि
कृत्वाऽभिवदन् यदास्तै॥ धाता पुरस्ताद्यमुदाजुहार।

शक्रः प्रविद्वान्मृदिशश्वतसः। तमेवं विद्वानुमृतं इह भवति।
नान्यः पन्था अयनाय विद्यते॥ यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवाः।
तानि धर्माणि प्रथमान्यासन्। ते हु नाकं महिमानः सचन्ते।
यत्र पूर्वं साध्याः सन्ति देवाः॥

शिरसे स्वाहा॥

॥उत्तरनारायणम्॥

अन्न्यः सम्भूतः पृथिव्यै रसाच्च। विश्वकर्मणः समर्वतताधिं।
तस्य त्वष्टा विदध्द्रूपमेति। तत्पुरुषस्य विश्वमाजानमग्रे॥
वेदाहमेतं पुरुषं मुहान्तम्। आदित्यवर्णं तमसः परस्तात्।
तमेवं विद्वानुमृतं इह भवति। नान्यः पन्था विद्यतेयजनाय॥
प्रजापतिश्चरति गर्भे अन्तः। अजायमानो बहुधा विजायते।
तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम्। मरीचीनां पदमिच्छन्ति
वेधसः॥ यो देवेभ्य आतपति। यो देवानां पुरोहितः। पूर्वो यो
देवेभ्यो जातः। नमो रुचाय ब्राह्मये॥ रुचं ब्राह्मं जनयन्तः।
देवा अग्रे तदब्रुवन्। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्। तस्य देवा
असन् वशौ॥ हीश्च ते लक्ष्मीश्च पत्व्यौ। अहोरात्रे पार्श्वे।
नक्षत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्। इष्टं मनिषाण। अमुं
मनिषाण। सर्वं मनिषाण॥

शिखायै वषट्॥

॥ अप्रतिरथम् ॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - ४/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - ४)

आशुः शिशांनो वृषभो न युध्मो धनाधनः क्षोभंणश्चरूपणीनाम्।
 सङ्कन्दनोऽनिमिष एकवीरः शत॑ सेना॑ अजयत् साकमिन्द्रः।
 सङ्कन्दनेनानिमिषेण जिष्णुनो॑ युत्कारेण॑ दुश्यवनेन॑ धृष्णुना॑॥
 तदिन्द्रेण जयत् तथसंहृष्टं युधो॑ नर् इषुहस्तेन॑ वृष्णा॑॥ स
 इषुहस्तैः सनिषङ्गिभिर्वशी॑ सङ्स्रष्टा॑ स युधु॑ इन्द्रो॑ गणेन॑।
 स॒ सृष्टजिथ्सो॑मुपा॑ बाहुश॒ध्यूर्ध्वध॑न्वा॑ प्रतिहिताभिरस्तो॑॥
 बृहस्पते॑ परि॑ दीया॑ रथेन॑ रक्षोहाऽमित्राँ॑ अपुबाधमानः।
 प्रभुञ्जन्मेना॑ः प्रमृणो॑ युधा॑ जयन्त्रस्माकंमेध्यविता॑ रथानाम्।
 गोत्रभिदं॑ गोविदं॑ वज्रबाहुं॑ जयन्तमज्जं॑ प्रमृणन्तमोजंसा।
 इम॑ संजाता॑ अनु॑ वीरयधुमिन्द्रँ॑ सखायोऽनु॑ स॒
 रभृष्मा॑। बलविज्ञायः॑ स्थविरः॑ प्रवीरः॑ सहस्वान्॑ वाजी॑
 सहमान उग्रः। अभिवीरो॑ अभिसत्त्वा॑ सहोजा॑ जैत्रमिन्द्र॑
 रथमा॑ तिष्ठ॑ गोवित्। अभि॑ गोत्राणि॑ सहसा॑ गाहमानोऽदायो॑
 वीरः॑ शतमन्युरिन्द्रः।

दुश्यवनः॑ पृतनाषाढयुध्योऽस्माक॑ सेना॑ अवतु॑ प्र युध्मु।
 इन्द्रं॑ आसां॑ नेता॑ बृहस्पतिर्दक्षिणा॑ यज्ञः॑ पुर एतु॑ सौमः।

देवसेनानामभिभञ्जतीनां जयन्तीनां मरुतो यन्त्वग्रे । इन्द्रस्य
वृष्णो वरुणस्य राज्ञ आदित्यानां मरुतां शर्ध उग्रम् ।
महामनसां भुवनच्यवानां घोषो देवानां जयतामुदस्थात् ।
अस्माकुमिन्दः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयन्तु ।

अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मानुं देवा अवता हवेषु ।
उद्धर्षय मधवन्नायुधान्युत् सत्वनां मामकानां महासि ।
उद्धत्रहन् वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयतामेतु घोषः । उप
प्रेत जयता नरः स्थिरा वः सन्तु बाहवः । इन्द्रो वः शर्म
यच्छत्वनाधृष्या यथाऽसंथा । अवसृष्ट परा पत् शरव्ये
ब्रह्मसंशिता ।

गच्छमित्रान् प्रविश मैषां कं चनोच्छिषः । मर्मणि ते
वर्मभिश्छादयामि सोमस्त्वा राजाऽमृतेनाभिवस्ताम् ।
उरोर्वरीयो वरिवस्ते अस्तु जयन्तं त्वामनु मदन्तु देवाः ।
यत्र बाणाः सम्पत्तिं कुमारा विशिखा इव । इन्द्रो नस्त्र
वृत्रहा विश्वाहा शर्म यच्छतु ॥ कवचाय हुम् ॥

॥ प्रतिपूरुषम् (सं०) ॥

प्रतिपूरुषमेककपालान्निर्वपत्येकमतिरिक्तं यावन्तो गृह्याः
 स्मस्तेभ्यः कमकरं पशूनां शर्मासि शर्म यजमानस्य
 शर्म मे यच्छैकं एव रुद्रो न द्वितीयाय तस्थ आखुस्ते
 रुद्र पशुस्तं जुषस्वैष ते रुद्र भागः सुह स्वस्ताऽम्बिकया
 तं जुषस्व भेषजं गवेऽश्वाय पुरुषाय भेषजमथो अस्मभ्य
 भेषजः सुभेषजं यथाऽसति। सुगं मेषायं मेष्यां अवाम्ब
 रुद्रमदिम्ह्यवं देवं त्र्यम्बकम्। यथा नः श्रेयसः करुद्यथा नो
 वस्यसः करुद्यथा नः पशुमतः करुद्यथा नो व्यवसाययात्।
 त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव
 बन्धनामृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ एष ते रुद्रभागस्तं जुषस्व
 तेनावसेनं परो मूजवतोऽतीह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः
 कृत्तिवासाः॥

॥ प्रतिपूरुषम् (ब्रा०) ॥

(तैतिरीयब्राह्मणे अष्टके - १/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - १०)

प्रतिपूरुषमेककपालान्निर्वपति। जाता एव प्रजा
 रुद्रान्निरवदयते। एकमतिरिक्तम्। जनिष्यमाणा एव
 प्रजा रुद्रान्निरवदयते। एककपाला भवन्ति। एकघैव रुद्रं
 निरवदयते। नाभिघारयति। यदभिघारयेत्। अन्तरवचारिणं
 रुद्रं कुर्यात्। एकोल्मुकेन यन्ति। तद्वि रुद्रस्य भागधेयम्।
 इमां दिशं यन्ति। एषा वै रुद्रस्य दिक्। स्वायामेव दिशि

रुद्रं निरवंदयते। रुद्रो वा अपशुकाया आहृत्यै नातिष्ठत। असौ तेऽपशुरिति निर्दिशेद्यं द्विष्यात्। यमेव द्वेष्टि। तमस्मै पुशुं निर्दिशति। यदि न द्विष्यात्। आखुस्ते पुशुरिति ब्रूयात्। न ग्राम्यान् पशून् हिनस्ति। नारण्यान्। चतुष्पथे जुहोति। एष वा अग्नीनां पङ्कशो नाम। अग्निवत्येव जुहोति। मध्यमेनं पर्णेन जुहोति। सुगच्छेषा। अथो खलु। अन्तमेनैव हौतव्यम्। अन्तत एव रुद्रं निरवंदयते। एष तेऽरुद्र भागः सुह स्वस्ताऽम्बिकयेत्याह। शरद्वा अस्याम्बिका स्वसा। तया वा एष हिनस्ति। यत्तु हिनस्ति। तयैवैन तु सुह शमयति। भेषजं गव इत्याह। यावन्त एव ग्राम्याः पशवः। तेभ्यो भेषजं करोति। अवाम्ब रुद्रमदिमहीत्याह। आशिषमेवैतामाशास्ते। त्र्यम्बकं यजामहु इत्याह। मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतादिति वावैतदाह। उत्किरन्ति। भगस्य लीपसन्ते। मूर्ते कृत्वाऽसंजन्ति। यथा जनं यतेऽवसं करोति। तादृगेव तत्। एष तेऽरुद्र भाग इत्याह निरवत्यै। अप्रतीक्षमायन्ति। अपः परिषिञ्चति। रुद्रस्यान्तरहित्यै। प्र वा एतेऽस्मालोकाच्यवन्ते। ये त्र्यम्बकैश्चरन्ति। आदित्यं चरुं पुनरेत्य निर्वपति। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतिष्ठन्ति।

नेत्रत्रयाय वौषट्॥

॥ शतरुद्रीयम् (सं०) ॥

(तैतिरीयसंहितायां काण्डः - १/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - १४)

त्वमेत्ते रुद्रो असुरो महो दिवस्त्वः शर्दौ मारुतं पृक्ष
ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्खस्त्वं पूषा विधतः पासि नु
त्मनां। आ वो राजानमध्वरस्य रुद्रः होतारः सत्ययजः
रोदस्योः। अग्निं पुरा तनयिनोरचित्ताद्विरण्यरूपमवसे
कृणुध्वम्। अग्निरहोता नि षसादा यज्ञीयानुपस्थे मातुः
सुरभावुं लोके। युवा कुविः पुरुनिष्ठ क्रृतावा धर्ता
कृष्टीनामुत मध्ये इद्धः।

साध्वीमंकर्देवर्वीतिं नो अद्य यज्ञस्य जिह्वामंविदाम् गुह्याम्।
स आयुराऽगांथसुरभिर्वसानो भुद्रामंकर्देवहूतिं नो अद्य।
अक्रन्ददग्निः स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्चन्।
सद्यो जंजानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदसी भानुना
भात्यन्तः। त्वे वसूनि पुर्वणीक होतर्देष्पा वस्तोरेरिरे
यज्ञियांसः।

क्षामेव विश्वा भुवनानि यस्मिन्नसः सौभंगानि दधिरे
पावके। तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम् विश्वाः सुक्षितयः पृथक्। अग्ने
कामाय येमिरे। अश्याम् तं कामंमम्ब्रे तवोत्यश्याम् रयिः
रयिवः सुवीरम्। अश्याम् वाजमभि वाजयन्तोऽश्याम्
द्युम्रमंजराऽजरन्ते। श्रेष्ठं यविष्ठ भारताऽग्ने द्युमन्तमा भरा।

वसो पुरुस्पृहँ रुयिम्। स श्वितानस्तन्यतू रोचनस्था
 अजरेभिर्नानंदद्विर्यविष्टः। यः पांकुकः पुरुतमः पुरुणि
 पृथून्यग्निरनुयाति भर्वन्नै। आयुष्टे विश्वतो दधदयमग्निवरिण्यः।
 पुनस्ते प्राण आयति परा यक्षमँ सुवामि ते। आयुर्दा अग्ने
 हविषो जुषाणो घृतप्रतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु
 चारु गव्यं पितेवं पुत्रमभिरक्षतादिमम्।

तस्मै ते प्रतिहर्यते जातवेदो विचरणे। अग्ने जनामि
 सुष्टुतिम्। दिवस्परिं प्रथमं जंजे अग्निस्मद्वितीयं परि
 जातवेदाः। तृतीयमप्सु नृमणा अजस्मिन्धानं एनं
 जरते स्वाधीः। शुचिः पावक् वन्द्योऽग्ने बृहद्विरोचसे। त्वं
 घृतेभिराहुतः। दृशानो रुक्म उव्या व्यद्यौद्वर्मरघमायुः श्रिये
 रुचानः। अग्निरुमृतो अभवद्वयोभिर्यदेनं द्यौरजनयसुरेताः।
 आ यदिषे नृपतिं तेज आनुद्वुचि रेतो निषिक्तं द्यौरभीकै॥
 अग्निः शर्धमनवद्यं युवानङ्गं स्वाधियं जनयस्त्वृदयच्च। स
 तेजीयसा मनसा त्वोत उत शिक्ष स्वपत्यस्य शिक्षोः। अग्ने
 रुयो नृतमस्य प्रभूतौ भूयामं ते सुष्टुतयश्च वस्वः। अग्ने
 सहन्तुमा भर द्युम्नस्य प्रासहां रुयिम्।

विश्वा यश्वरूपणीरभ्यांसा वाजेषु सासहत्। तमग्ने पृतना
 सहँ रुयिः संहस्व आ भरा त्वँ हि सत्यो अद्वृतो
 दाता वाजस्य गोमतः। उक्षान्नाय वशान्नाय सोमपृष्ठाय

वेधसे० स्तोमैर्विधेमाग्नये० वृद्धा हि सूनो अस्यद्वासद्वाँ चक्रे
अग्निर्जनुषाऽज्ञाऽन्नम्० स त्वं ने ऊर्जसन् ऊर्जधा राजेव
जेरवृके क्षेष्यन्तः।

अग्न आयूषि पवसु आ सुवोर्जमिष्ठ च नः। अरे बाधस्व
दुच्छुनाम्। अग्ने पवस्व स्वपा॑ अस्मे वर्चः सुवीर्यम्।
दधत्पोष रयिं मयि॑। अग्ने पावक रोचिषा॑ मन्द्रया॑ देव
जिह्वया॑। आ देवान् वक्षि यक्षि॑ च। स न॑ पावक दीदिवोऽग्ने॑
देवाः इहाऽवहा॑। उप॑ यज्ञः हविश्च नः। अग्निः शुचि॑
ब्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिः कविः। शुचौ रोचत आहुतः। उदग्ने॑
शुचयस्तवं शुक्रा भ्राजन्त ईरते। तव॑ ज्योतीष्युर्चयः॥

॥ शतरुद्रीयम् (ब्रा०) ॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे काठके प्रश्नः - २/अनुवाकः - २)

त्वम्ग्ने रुद्रो असुरो मुहो दिवः। त्वः शर्धो मारुतं पृक्ष
ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्खयः। त्वं पूषा विघ्नतः
पासि नु त्मना॑। देवा॑ देवेषु॑ श्रयध्वम्। प्रथमा द्वितीयेषु॑
श्रयध्वम्। द्वितीयास्तृतीयेषु॑ श्रयध्वम्। तृतीयाश्वतुर्थेषु॑
श्रयध्वम्। चतुर्थाः पञ्चमेषु॑ श्रयध्वम्। पञ्चमाः पठेषु॑
श्रयध्वम्॥ पृष्ठाः संस्तमेषु॑ श्रयध्वम्। संस्तमा अष्टमेषु॑
श्रयध्वम्। अष्टमा नवमेषु॑ श्रयध्वम्। नवमा दशमेषु॑
श्रयध्वम्। दशमा एकादशेषु॑ श्रयध्वम्। एकादशा द्वादशेषु॑

श्रयध्वम्। द्वा॑दशास्त्र्योद॒शेषु॑ श्रयध्वम्। त्र॒योद॒शाश्व॑तुर्द॒शेषु॑
 श्रयध्वम्। च॒तुर्द॒शाः पंश्च॒द॒शेषु॑ श्रयध्वम्। पंश्च॒द॒शाः
 षोड॒शेषु॑ श्रयध्वम्॥ षोड॒शाः संप॒द॒शेषु॑ श्रयध्वम्।
 संप॒द॒शा अंष्टाद॒शेषु॑ श्रयध्वम्। अंष्टाद॒शा एकान्नवि॑शेषु॑
 श्रयध्वम्। एकान्नवि॑शा वि॑शेषु॑ श्रयध्वम्। वि॑शा
 एकवि॑शेषु॑ श्रयध्वम्। एकवि॑शा द्वावि॑शेषु॑ श्रयध्वम्।
 द्वावि॑शास्त्र्योवि॑शेषु॑ श्रयध्वम्। त्रयोवि॑शाश्व॑तुर्वि॑शेषु॑
 श्रयध्वम्। चतुर्वि॑शाः पंश्चवि॑शेषु॑ श्रयध्वम्। पंश्चवि॑शाः
 षड्ब्ल॑शेषु॑ श्रयध्वम्॥ षड्ब्ल॑शाः संपवि॑शेषु॑ श्रयध्वम्।
 संपवि॑शा अंष्टावि॑शेषु॑ श्रयध्वम्। अंष्टावि॑शा
 एकान्नन्त्रि॑शेषु॑ श्रयध्वम्। एकान्नन्त्रि॑शास्त्र्यस्त्रि॑शेषु॑
 श्रयध्वम्। त्रि॑शा एकन्त्रि॑शेषु॑ श्रयध्वम्। एकन्त्रि॑शा
 द्वान्त्रि॑शेषु॑ श्रयध्वम्। द्वान्त्रि॑शास्त्र्यस्त्रि॑शेषु॑ श्रयध्वम्।
 देवास्त्रिरेकादशास्त्रिस्त्र्यस्त्रि॑शाः। उत्तरे भवत। उत्तरवर्त्मन्
 उत्तरसत्वानः। यत्काम इदं जुहोमि। तन्मे समृद्धताम्।
 वृयङ्ग स्याम् पतयो रयीणाम्। भूर्भुवः स्वः स्वाहा॥
 ॐ भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः॥ अस्त्राय फट॥

॥ पञ्चाङ्गम् ॥

हु॑सः शु॑चिष्पद्वसु॑रन्तरिक्ष॑सद्गोता॑ वेदिषदति॑थिर्दुरोण॑सत्।
 नृषद्वृ॒सद॑त्सद्व्योम॑सदु॒जा॑ गो॒जा॑ क्रृ॒त्जा॑ अ॒द्रिजा॑ क्रृ॒तं
 बृहत्॥

प्रतद्विष्णुः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः।
 यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेषु। अर्धिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा॥

अम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

तथस्वितुर्वृणीमहे। वृयं देवस्य भोजनम्।
 श्रेष्ठं सर्वधातमम्। तुरुं भगस्य धीमहि॥

विष्णुर्योनि कल्पयतु। त्वष्टा रूपाणि पिशतु।
 आसिंश्चतु प्रजापतिः। धाता गर्भं दधातु ते॥

॥ अष्टाङ्ग-नमस्काराः ॥

हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकं आसीत्।
 सदोधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवायं हुविषां विधेम॥

[उरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥१॥

यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव।
 य ईशे अस्य द्विपदश्वतुष्पदः कस्मै देवायं हुविषां विधेम॥

[शिरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥२॥

ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमुतः सुरुचो वेन आवः।
 सबुधियो उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च विवः॥३॥

[दृष्ट्या] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥३॥

मृही द्यौः पृथिवी चं न इमं यज्ञं मिमिक्षताम्।
पिपृतान्त्रो भर्तमभिः॥

[मनसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥४॥

उपश्वासय पृथिवीमुत द्यां पुरुत्रा ते मनुतां विष्ठितं जगत्।
स दुन्दुभे सुजूरिन्द्रेण देवैर्दूराद्वीयो अप्सेध शत्रून्॥
[वचसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥५॥

अग्ने नयं सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान्।
युयोध्यं स्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नमं उक्तं विधेम॥

[पञ्चाम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥६॥

या ते अग्ने रुद्रिया तनूस्तया नः पाहि तस्यास्ते स्वाहा॥

[कराभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥७॥

इमं यमप्रस्तरमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः।
आत्वा मत्राः कविशस्ता वहन्त्वेना राजन् हुविषा मादयस्व॥

[कर्णाभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥८॥

॥लघुन्यासे श्री-रुद्रध्यानम्॥

अथाऽऽत्मानं शिवात्मानं श्री-रुद्र रूपं ध्यायेत्।
शुद्धस्फटिकसङ्काशं त्रिनेत्रं पश्चवक्रकम्।
गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरणभूषितम्॥

नीलग्रीवं शशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्।
 व्याघ्रचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥
 कमण्डल्वक्षसूत्राणां धारिणं शूलपाणिनम्।
 ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥
 वृषस्कन्धसमारूढम् उमादेहार्धधारिणम्।
 अमृते नापूतं शान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥

दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्।
 नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम्॥

सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम्।
 एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥

अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः। आदित
 एव तीर्थे स्नात्वा उदेत्य शुचिः प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्रवासा
 ईशानस्य प्रतिकृतिं कृत्वा तस्य दक्षिणप्रत्यगदेशे देवाभिमुखः
 स्थित्वा आत्मनि देवताः स्थापयेत्॥

॥लघुन्यासे देवता-स्थापनम्॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु। हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु।
 बाहोरिन्द्रस्तिष्ठतु। जठरे अग्निस्तिष्ठतु। हृदये शिवस्तिष्ठतु।
 कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु। वक्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोर-
 वायुस्तिष्ठतु। नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम्। कर्णयोरश्चिनौ
 तिष्ठेताम्। ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु। मूर्ध्यादित्यास्तिष्ठन्तु।

शिरसि महादेवस्तिष्ठतु। शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम्। सर्वतो वायुस्तिष्ठतु। ततो बहिः सर्वतोऽग्निज्वालामाला-परिवृतस्तिष्ठतु। सर्वेष्वज्ञेषु सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु। [सर्वान् महाजनान् सकुटुम्बं रक्षन्तु॥]

अग्निर्मे वाचि श्रितः। वाग्घृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतैः।
अमृतं ब्रह्मणि। (जिह्वा)

वायुर्मे प्राणे श्रितः। प्राणो हृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतैः।
अमृतं ब्रह्मणि। (नासिका)

सूर्यो मे चक्षुषि श्रितः। चक्षुरहृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतैः।
अमृतं ब्रह्मणि। (नेत्रे)

चन्द्रमा मे मनसि श्रितः। मनो हृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतैः।
अमृतं ब्रह्मणि। (वक्षः)

दिशो मे श्रोत्रैश्च श्रिताः। श्रोत्रैः हृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतैः।
अमृतं ब्रह्मणि। (श्रोत्रे)

आपो मे रेतसि श्रिताः। रेतो हृदये। हृदयं मयि। अहम् मृतैः।
अमृतं ब्रह्मणि। (गुह्यम्)

पृथिवी मे शरीरे श्रिता। शरीरैः हृदये। हृदयं मयि।
अहम् मृतैः। अमृतं ब्रह्मणि। (शरीरम्)

ओषधिवनस्पतयो मे लोमसु श्रितः। लोमानि हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (लोमानि)

इन्द्रो मे बलै श्रितः। बलः हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (बाहू)

पर्जन्यो मे मूर्धि श्रितः। मूर्धा हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (शिरः)

ईशानो मे मन्यौ श्रितः। मन्युरहृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

आत्मा म आत्मनि श्रितः। आत्मा हृदये। हृदयं मयि। अहममृतै। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

पुनर्म आत्मा पुनरायुरागात्। पुनः प्राणः पुनराकृतमागात्।
वैश्वानरो रशिमभिर्वृधानः। अन्तस्तिष्ठत्वमृतस्य गोपाः॥
(सर्वाण्यज्ञानि संस्पृश्य स्थापनं कृत्वा मानसैराराधयेत्॥)

॥ आत्मपूजा ॥

आराधितो मनुष्यैस्त्वं सिद्धैर्देवासुरादिभिः।

आराधयामि भक्त्या त्वाऽनुग्रहाण महेश्वर॥

॥ कलशेषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम् ॥

ध्यायेन्निरामयं वस्तुं सर्गस्थितिलयादिकम्।

निर्गुणं निष्कलं नित्यं मनोवाचामगोचरम्॥१॥

गङ्गाधरं शशिधरं जटामकुटशोभितम्।
 श्वेतभूतित्रिपुण्ड्रेण विराजितललाटकम्॥२॥
 लोचनत्रयसम्पन्नं स्वर्णकुण्डलशोभितम्।
 स्मेराननं चतुर्बाहुं मुक्ताहारोपशोभितम्॥३॥
 अक्षमालां सुधाकुम्भं चिन्मर्यो मुद्रिकामपि।
 पुस्तकं च भुजैर्दिव्यैर्दधानं पार्वतीपतिम्॥४॥
 श्वेताम्बरधरं श्वेतं रत्नसिंहासनस्थितम्।
 सर्वाभीष्ठप्रदातारं वटमूलनिवासिनम्॥५॥
 वामाङ्गसंस्थितां गौरीं बालार्कायुतसन्निभाम्।
 जपाकुसुमसाहस्रसमानश्रियमीश्वरीम् ।
 सुवर्णरत्नखचितमकुटेन विराजिताम्॥६॥
 ललाटपट्टसंराजत्संलग्नतिलकाश्चिताम् ।
 राजीवायतनेत्रान्तां नीलोत्पलदलेक्षणाम्॥७॥
 सन्तप्तहेमखचित-ताटङ्गभरणान्विताम्।
 ताम्बूलचर्वणरतरक्तजिह्वाविराजिताम्॥८॥
 पताकाभरणोपेतां मुक्ताहारोपशोभिताम्।
 स्वर्णकङ्गसंयुक्तैश्चतुर्भिर्बाहुभिर्युताम्॥९॥
 सुवर्णरत्नखचित-काश्चीदामविराजिताम् ।
 कदलीललितस्तम्भ-सन्निभोरुयुगान्विताम्॥१०॥
 श्रिया विराजितपदां भक्तत्राणपरायणाम्।
 अन्योन्याश्लिष्टहृद्वाहू गौरीशङ्करसंज्ञकम्॥११॥

सनातनं परं ब्रह्म परमात्मानमव्ययम्।
 आवाहयामि जगतामीश्वरं परमेश्वरम्॥१२॥
 मङ्गलायतनं देवं युवानमति सुन्दरम्।
 ध्यायेत्कल्पतरोमूले सुखासीनं सहोमया॥१३॥
 आगच्छाऽगच्छ भगवन् देवेश परमेश्वर।
 सच्चिदानन्द भूतेश पार्वतीश नमोऽस्तु ते॥१४॥

॥षोडशोपचार पूजा ॥

नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वने
 बाहुभ्यामुत ते नमः॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। सुद्योजातं
 प्रपद्यामि।

या तु इषुः शिवतमा शिवं बभूवं ते धनुः। शिवा शरव्या या
 तवं तया नो रुद्र मृडय॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। सुद्योजाताय
 वै नमो नमः। आसनं समर्पयामि॥२॥

या तै रुद्र शिवा तनूरघोराऽपापकाशिनी। तया नस्तनुवा
 शन्तमया गिरिशन्तमिचाकशीहि॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। भवे
 भवे नाति भवे भवस्व माम्। पादयोः पादं समर्पयामि॥३॥

यामिषु गिरिशन्त हस्ते बिभूर्घस्तवे। शिवां गिरित्र तां कुरु
 मा हिंसीः पुरुषं जगत्॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। भवोद्भवाय
 नमः॥ अर्घ्यं समर्पयामि॥४॥

शिवेन वचसा त्वा गिरिशच्छावदामसि। यथा नः

सर्वमिञ्जगदयक्षमः सुमना असंत्॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय।
वामदेवाय नमः। आचमनीयं समर्पयामि॥५॥

अध्यवोचदधिक्ता प्रथमो दैव्यो भिषक्। अहीङ्क्षु
सर्वञ्जम्भयन्धसर्वश्च यातुधान्यः॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय।
ज्येष्ठाय नमः। मधुपर्कं समर्पयामि॥६॥

असौ यस्ताम्रो अरुण उत ब्रुः सुमङ्गलः। ये चेमाः रुद्रा
अभितो दिक्षु श्रिताः सहस्रशोऽवैषाः हेडं ईमहे॥ ॐ ह्रीं
नमः शिवाय। श्रेष्ठाय नमः। स्नानं समर्पयामि। स्नानानन्तरम्
आचमनीयं समर्पयामि॥७॥

असौ योऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा
अदृशन्नदृशन्नुदहार्यः। उतैनुं विश्वा भूतानि स दृष्टो मृडयाति
नः॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। रुद्राय नमः। वस्त्रोत्तरीयं
समर्पयामि॥८॥

नमो अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुषे। अथो ये अस्य
सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। कालाय
नमः। यज्ञोपवीताभरणानि समर्पयामि॥९॥

प्र मुञ्च धन्वन्स्त्वमुभयोरालियोज्याम्। याश्च ते हस्त इषवः
परा ता भंगवो वप॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। कलविकरणाय
नमः। दिव्यपरिमलगन्धान् धारयामि। गन्धस्योपरि अक्षतान्
समर्पयामि॥१०॥

अवतत्य धनुस्त्वः सहस्राक्षं शतेषुधे। निशीर्यं शत्यानां मुखां
शिवो नः सुमनां भव॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। बलविकरणाय्
नमः। पुष्टैः पूजयामि॥ ११॥

ॐ भवाय देवाय नमः। ॐ शर्वाय देवाय नमः। ॐ ईशानाय
देवाय नमः। ॐ पशुपतये देवाय नमः। ॐ रुद्राय देवाय
नमः। ॐ उग्राय देवाय नमः। ॐ भीमाय देवाय नमः।
ॐ महते देवाय नमः॥ ॐ भवस्य देवस्य पत्व्यै नमः। ॐ
शर्वस्य देवस्य पत्व्यै नमः। ॐ ईशानस्य देवस्य पत्व्यै नमः।
ॐ पशुपतेर्देवस्य पत्व्यै नमः। ॐ रुद्रस्य देवस्य पत्व्यै नमः।
ॐ उग्रस्य देवस्य पत्व्यै नमः। ॐ भीमस्य देवस्य पत्व्यै
नमः। ॐ महतो देवस्य पत्व्यै नमः॥

विज्यं धनुः कपर्दिनो विशत्यो बाणवाः उत। अनेशन्न-
स्येषंव आभुरस्य निषुङ्गथिः॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। बलाय्
नमः। धूपमाघ्रापयामि॥ १२॥

या तै हेतिर्मादुष्टम् हस्ते बूभूवं ते धनुः। तयाऽस्मान्
विश्वतस्त्वमयुक्ष्मया परिभुज॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय।
बलप्रमथनाय् नमः। अलङ्कारदीपं सन्दर्शयामि॥ १३॥

नमस्ते अस्त्वायुधायानातताय धृष्टवै॥ उभाभ्यामुत ते नमो
बाहुभ्यां तव धन्वने॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय। सर्वभूतदमनाय्
नमः। () निवेदयामि। मध्ये मध्ये अमृतपानीयं समर्पयामि।

अमृतापिधानमसि।

हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि। पादप्रक्षालनं समर्पयामि।
निवेदनानन्तरम् आचमनीयं समर्पयामि॥१४॥

परि ते धन्वनो हृतिरुस्मान्वृणकु विश्वतः। अथो य
इषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि धैहि तम्॥ ॐ ह्रीं नमः शिवाय।
मनोन्मनायु नमः। कर्पूरताम्बूलं समर्पयामि॥१५॥

नमस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वराय महादेवाय त्र्यम्बकाय
त्रिपुरान्तकाय त्रिकाञ्चिकालाय कालाञ्चिरुद्राय नीलकृण्ठाय
मृत्युञ्जयाय सर्वेश्वराय सदाशिवाय श्रीमन्महादेवाय नमः॥
कर्पूरनीराजनं दर्शयामि॥१६॥

॥रक्षा ॥

बृहथ्साम क्षत्रभृद्घृष्ण वृष्णियं त्रिष्टुभौजः शुभितमुग्रवीरम्।
इन्द्रस्तोमैन पश्चदशेन मध्यमिदं वातेन सगरेण रक्षा॥
रक्षां धारयामि॥

॥श्रीरुद्रनाम त्रिशती ॥

नमो हिरण्यबाहवे नमः। सेनान्ये नमः।
दिशां च पतये नमः। नमो वृक्षेभ्यो नमः।
हरिकेशेभ्यो नमः। पश्चूनां पतये नमः।
नमः सुस्पिञ्जराय नमः। त्विषीमते नमः।

पृथीनां पतये नमः। नमो बभुशाय नमः।
 विव्याधिने नमः। अन्नानां पतये नमः।
 नमो हरिकेशाय नमः। उपवीतिने नमः।
 पुष्टानां पतये नमः। नमो भवस्य हेत्यै नमः।
 जगतां पतये नमः। नमो रुद्राय नमः।
 आतताविने नमः। क्षेत्राणां पतये नमः।
 नमः सूताय नमः। अहन्त्याय नमः।
 वनानां पतये नमः। नमो रोहिताय नमः।
 स्थपतये नमः। वृक्षाणां पतये नमः।
 नमो मन्त्रिणे नमः। वाणिजाय नमः।
 कक्षाणां पतये नमः। नमो भुवन्तये नमः।
 वारिवस्कृताय नमः। ओषधीनां पतये नमः।
 नम उच्चर्धोषाय नमः। आक्रन्दयते नमः।
 पतीनां पतये नमः। नमः कृष्णवीताय नमः।
 धावते नमः। सत्त्वनां पतये नमः॥

नमः सहमानाय नमः। निव्याधिने नमः।
 आव्याधिनीनां पतये नमः। नमः ककुभाय नमः।
 निषङ्गिणे नमः। स्तेनानां पतये नमः।
 नमो निषङ्गिणे नमः। इषुधिमते नमः।
 तस्कराणां पतये नमः। नमो वश्वते नमः।

परिवश्चते नमः। स्तायूनां पतये नमः।
 नमो निचेरवे नमः। परिचराय नमः।
 अरण्यानां पतये नमः। नमः सूकुविभ्यो नमः।
 जिघासद्यो नमः। मुष्णतां पतये नमः।
 नमोऽस्मिमद्यो नमः। नक्तं चरद्यो नमः।
 प्रकृन्तानां पतये नमः। नम उष्णीषिने नमः।
 गिरिचराय नमः। कुलुश्चानां पतये नमः।
 नम इषुमद्यो नमः। धन्वाविभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नम आतन्वानेभ्यो नमः। प्रतिदधानेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नम आयच्छद्यो नमः। विसृजद्यश्च नमः। वो नमः।
 नमोऽस्यद्यो नमः। विध्यद्यश्च नमः। वो नमः।
 नम आसीनेभ्यो नमः। शयानेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः स्वपद्यो नमः। जाग्रद्यश्च नमः। वो नमः।
 नमस्तिष्ठद्यो नमः। धावद्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः सभाभ्यो नमः। सभापतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो अश्वेभ्यो नमः। अश्वपतिभ्यश्च नमः। वो नमः॥

नम आव्याधिर्नीभ्यो नमः। विविधन्तीभ्यश्च नमः।
 वो नमः।
 नम उगाणाभ्यो नमः। तृहृतीभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो गृथसेभ्यो नमः। गृथसपतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमो ब्रातैभ्यो नमः। ब्रातपतिभ्यश्च नमः। वो नमः।

नमौ गुणेभ्यो नमः। गुणपतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमौ विश्वरूपेभ्यो नमः। विश्वरूपेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमौ मुहूर्म्यो नमः। क्षुल्लकेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमौ रथिभ्यो नमः। अरथेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमौ रथेभ्यो नमः। रथेपतिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः सेनाभ्यो नमः। सेनानिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः क्षुत्तृभ्यो नमः। सुङ्गहीरेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमस्तक्षभ्यो नमः। रथकारेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः कुलालेभ्यो नमः। कर्मरिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः पुञ्जिष्टेभ्यो नमः। निषादेभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः इषुकृद्ध्यो नमः। धन्वकृद्ध्यश्च नमः। वो नमः।
 नमौ मृगयुभ्यो नमः। श्वनिभ्यश्च नमः। वो नमः।
 नमः श्वभ्यो नमः। श्वपतिभ्यश्च नमः। वो नमः॥

नमौ भवाय च नमः। रुद्राय च नमः।
 नमः शर्वाय च नमः। पशुपतये च नमः।
 नमौ नीलंग्रीवाय च नमः। श्रितिकण्ठाय च नमः।
 नमः कपर्दिने च नमः। व्युसकेशाय च नमः।
 नमः सहस्राक्षाय च नमः। शतधन्वने च नमः।
 नमौ गिरिशाय च नमः। शिपिविष्टाय च नमः।
 नमौ मीढुष्टमाय च नमः। इषुमते च नमः।
 नमौ हुस्वाय च नमः। वामनाय च नमः।

नमो बृहते च नमः। वर्षीयसे च नमः।
 नमो वृद्धाय च नमः। सुंवृध्वने च नमः।
 नमो अग्नियाय च नमः। प्रथमाय च नमः।
 नम आशवे च नमः। अजिराय च नमः।
 नमः शीघ्रियाय च नमः। शीभ्याय च नमः।
 नम ऊर्म्याय च नमः। अवस्वन्याय च नमः।
 नमः स्रोतस्याय च नमः। द्वीप्याय च नमः॥

नमो ज्येष्ठाय च नमः। कनिष्ठाय च नमः।
 नमः पूर्वजाय च नमः। अपरजाय च नमः।
 नमो मध्यमाय च नमः। अपगल्भाय च नमः।
 नमो जघन्याय च नमः। बुधियाय च नमः।
 नमः सोभ्याय च नमः। प्रतिसर्याय च नमः।
 नमो याम्याय च नमः। क्षेम्याय च नमः।
 नम उर्वर्याय च नमः। खल्याय च नमः।
 नमः श्लोक्याय च नमः। अवसान्याय च नमः।
 नमो वन्याय च नमः। कक्ष्याय च नमः।
 नमः श्रवाय च नमः। प्रतिश्रवाय च नमः।
 नम आशुषेणाय च नमः। आशुरथाय च नमः।
 नमः शूराय च नमः। अवभिन्दते च नमः।
 नमो वर्मिणे च नमः। वरुथिने च नमः।

नमौ बिल्मिने च नमः। कुवचिने च नमः।
नमः श्रुताय च नमः। श्रुतसेनाय च नमः॥

नमौ दुन्दुभ्याय च नमः। आहुन्न्याय च नमः।
नमौ धृष्णवे च नमः। प्रमृशाय च नमः।
नमौ दूताय च नमः। प्रहिताय च नमः।
नमौ निषङ्गिणे च नमः। इषुधिमते च नमः।
नमस्तीक्षणेष्वे च नमः। आयुधिने च नमः।
नमः स्वायुधाय च नमः। सुधन्वने च नमः।
नमः स्रुत्याय च नमः। पथ्याय च नमः।
नमः काट्याय च नमः। नीप्याय च नमः।
नमः सूद्याय च नमः। सरस्याय च नमः।
नमौ नाद्याय च नमः। वैशन्ताय च नमः।
नमः कूप्याय च नमः। अवृट्याय च नमः।
नमो वर्ष्याय च नमः। अवर्ष्याय च नमः।
नमौ मेघ्याय च नमः। विद्युत्याय च नमः।
नमः ईध्रियाय च नमः। आतप्याय च नमः।
नमो वात्याय च नमः। रोष्मियाय च नमः।
नमौ वास्तव्याय च नमः। वास्तुपाय च नमः॥

नमः सोमाय च नमः। रुद्राय च नमः।

नमस्ताम्रायं च नमः। अरुणायं च नमः।
 नमः शङ्गायं च नमः। पशुपतये च नमः।
 नम उग्रायं च नमः। भीमायं च नमः।
 नमौ अग्रेवधायं च नमः। दूरेवधायं च नमः।
 नमौ हृत्रे च नमः। हर्नीयसे च नमः।
 नमौ वृक्षेभ्यो नमः। हरिकेशेभ्यो नमः।
 नमस्ताराय नमः। नमः शम्भवे च नमः।
 मयोभवे च नमः। नमः शङ्कराय च नमः।
 मयस्कराय च नमः। नमः शिवाय च नमः।
 शिवतराय च नमः। नमस्तीर्थ्याय च नमः।
 कूल्याय च नमः। नमः पार्याय च नमः।
 अवार्याय च नमः। नमः प्रतरणाय च नमः।
 उत्तरणाय च नमः। नम आतार्याय च नमः।
 आलाद्याय च नमः। नमः शष्प्याय च नमः।
 फेन्याय च नमः। नमः सिकत्याय च नमः।
 प्रवाह्याय च नमः॥

नम इरिण्याय च नमः। प्रपथ्याय च नमः।
 नमः किंशिलाय च नमः। क्षयणाय च नमः।
 नमः कपर्दिने च नमः। पुलस्तये च नमः।
 नमो गोष्ठ्याय च नमः। गृह्याय च नमः।

नमस्तल्प्याय च नमः। गेह्याय च नमः।
 नमः काट्याय च नमः। गृह्वरेष्ठाय च नमः।
 नमौ हृदय्याय च नमः। निवेष्याय च नमः।
 नमः पांसव्याय च नमः। रुजस्याय च नमः।
 नमः शुष्क्याय च नमः। हरित्योय च नमः।
 नमौ लोप्याय च नमः। उल्प्याय च नमः।
 नम ऊर्व्याय च नमः। सूर्याय च नमः।
 नमः पृण्याय च नमः। पर्णशद्याय च नमः।
 नमौऽपगुरमाणाय च नमः। अभिघ्रते च नमः।
 नम आखिखदते च नमः। प्राखिखदते च नमः। नमौ वो
 नमः।
 किरिकेभ्यो नमः। देवानां हृदयेभ्यो नमः।
 नमौ विक्षीणकेभ्यो नमः। नमौ विचिन्वत्केभ्यो नमः।
 नम आनिरहतेभ्यो नमः। नम आमीवत्केभ्यो नमः।

॥ प्रदक्षिणम् ॥

द्रापे अन्धस्सपते दरिद्रनीललोहित। एषां पुरुषाणामेषां
 पंशुनां मा भेर्माऽरो मो एषां किं चनाऽऽमंमत्॥ या तै रुद्र
 शिवा तनूः शिवा विश्वाहभेषजी। शिवा रुद्रस्य भेषजी तया
 नो मृड जीवसै॥ इमां रुद्राय तवसे कपुर्दिनै क्षयद्वीराय

प्रभरामहे मृतिम्॥ यथा नः शमसंह्विपदे चतुष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामे अस्मिन्ननातुरम्॥ मृडा नो रुद्रोत नो मयस्कृधि क्षयद्वीराय नमसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदश्याम् तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नो महान्तमुत मा नो अर्भकं मा नु उक्षन्तमुत मा न उक्षितम्। मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नस्तुनुवो रुद्र रीरिषः॥ मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवधीरहविष्मन्तो नमसा विधेम ते॥ आरात्ते गोग्न उत पूरुषग्ने क्षयद्वीराय सुम्रमस्मे ते अस्तु। रक्षां च नो अधिं च देवं ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ ह्विबरहाः॥ स्तुहि श्रुतं गर्तसदं युवानं मृगं न भीममुपहुलुमुग्रम्। मृडा जरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यन्ते अस्मन्निवंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्य हेतिर्वृणकु परि त्वेषस्य दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मधवंद्यस्तनुष्व मीढ़स्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढ़ष्टम् शिवंतम शिवो नः सुमना भव। परमे वृक्ष आयुधं निधाय कृत्ति वसानु आ चरं पिनाकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद् विलोहितु नमस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्रं हेतयोऽन्यमस्मन्निवंपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बाहुवोस्तवं हेतयः। तासामीशानो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥ प्रदक्षिणं कृत्वा॥

॥ नमस्कारः ॥

सृहस्त्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याम्। तेषाँ
सहस्रयोज्ञे ऽवृधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो
नमः॥१॥

अस्मिन् महत्यर्णवे ऽन्तरिक्षे भुवा अधि। तेषाँ सहस्रयोज्ञे-
ऽवृधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥२॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षमाचराः। तेषाँ
सहस्रयोज्ञे ऽवृधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो
नमः॥३॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवं रुद्रा उपर्शिताः। तेषाँ
सहस्रयोज्ञे ऽवृधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो
नमः॥४॥

ये वृक्षेषु स्थिष्ठंत् नीलंग्रीवा विलोहिताः। तेषाँ
सहस्रयोज्ञे ऽवृधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो
नमः॥५॥

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः। तेषाँ
सहस्रयोज्ञे ऽवृधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो
नमः॥६॥

ये अन्त्रैषु विविध्यन्ति पात्रैषु पिबते जनान्। तेषाँ
सहस्रयोज्ञे ऽवृधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो
नमः॥७॥

ये पूर्थां पंथिरक्षय ऐलबृदा युव्युधः। तेषां सहस्रयोजुने-
ऽवृधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥८॥

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकावन्तो निषङ्गिणः। तेषां
सहस्रयोजुने अवृधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो
नमः॥९॥

य एतावन्तश्च भूयां सश्च दिशो रुद्रा वितस्थिरे। तेषां
सहस्रयोजुने अवृधन्वानि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो
नमः॥१०॥

नमो रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येषामन्नमिषवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशा-
दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोर्दीचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नमस्ते नो
मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि।
श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥११॥

नमो रुद्रेभ्यो यैऽन्तरिक्षे येषां वात इषवस्तेभ्यो दश
प्राचीर्दशा दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोर्दीचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो
नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे
दधामि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥१२॥

नमो रुद्रेभ्यो ये दिवि येषां वृषभिषवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशा-
दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोर्दीचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नमस्ते नो
मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि।
श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥१३॥

नमस्कारान् कृत्वा॥

॥ चमकानुवाकैः प्रार्थना ॥

अग्राविष्णू सजोषसेमा वर्धन्तु वां गिरः। द्युम्नैर्वर्जेभिरागतम्॥ वाजश्च मे प्रसवश्च मे प्रयतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्च मे क्रतुश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकश्च मे श्रावश्च मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे सुवंश्च मे प्राणश्च मेऽपानश्च मे व्यानश्च मेऽसुश्च मे चित्तं च मु आर्धीतं च मे वाक्रं मे मनश्च मे चक्षुश्च मे श्रोत्रं च मे दक्षश्च मे बलं च मु ओजश्च मे सहंश्च मु आयुश्च मे जुरा च म आत्मा च मे तुनूश्च मे शर्म च मे वर्म च मेऽङ्गानि च मेऽस्थानि च मे परूःषि च मे शरीराणि च मे॥१॥

ज्यैष्ठ्यं च मु आधिपत्यं च मे मन्युश्च मे भामश्च मेऽमश्च मेऽभ्मश्च मे जेमा च मे महिमा च मे वरिमा च मे प्रथिमा च मे वृष्मा च मे द्राघुया च मे वृद्धं च मे वृद्धिश्च मे सत्यं च मे श्रद्धा च मे जगच्च मे धनं च मे वशश्च मे त्विषिंश्च मे क्रीडा च मे मोदश्च मे जातं च मे जनिष्यमाणं च मे सूक्तं च मे सुकृतं च मे वित्तं च मे वेद्यं च मे भूतं च मे भविष्यच्च मे सुगं च मे सुपर्थं च म क्रद्धं च मु क्रद्धिश्च मे कूसं च मे कूसिश्च मे मृतिश्च मे सुमृतिश्च मे शं च मे मर्यश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामश्च मे

सौमनुसश्च मे भुद्रं च मे श्रेयश्च मे वस्यश्च मे यशश्च मे
 भगंश्च मे द्रविणं च मे यन्ता च मे धर्ता च मे क्षेमश्च मे
 धृतिश्च मे विश्वं च मे महश्च मे संविच्च मे ज्ञात्रं च मे सूश्च मे
 प्रसूश्च मे सीरं च मे लयश्च म ऋतं च मेऽमृतं च मेऽयक्षमं
 च मेऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मेऽनमित्रं च
 मेऽभयं च मे सुगं च मे शयनं च मे सूषा च मे सुदिनं च
 मे॥३॥

ऊर्कं मे सूनृता च मे पयश्च मे रसश्च मे घृतं च मे मधुं च
 मे सग्धिश्च मे सपौतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च
 मे औद्धिद्यं च मे रयिश्च मे रायश्च मे पुष्टं च मे पुष्टिश्च मे
 विभुं च मे प्रभुं च मे बहुं च मे भूयश्च मे पूर्णं च मे पूर्णतरं
 च मेऽक्षितिश्च मे कूयवाश्च मेऽन्नं च मेऽक्षुच्च मे ग्रीहयश्च
 मे यवांश्च मे माषांश्च मे तिलांश्च मे मुद्गाश्च मे खल्वांश्च मे
 गोधूमांश्च मे मसुरांश्च मे प्रियङ्गवश्च मेऽणवश्च मे श्यामाकांश्च
 मे नीवारांश्च मे॥४॥

अश्मा च मे मृत्तिका च मे गिरयश्च मे पर्वताश्च मे सिकताश्च
 मे वनस्पतयश्च मे हिरण्यं च मेऽयश्च मे सीसं च मे त्रपुश्च
 मे श्यामं च मे लोहं च मेऽग्निश्च मे आपश्च मे वीरुधश्च
 मे ओषधयश्च मे कृष्टपच्यं च मेऽकृष्टपच्यं च मे ग्राम्याश्च
 मे पशवं आरण्याश्च यज्ञेन कल्पन्तां वित्तं च मे वित्तिश्च मे

भूतं च मे भूतिश्च मे वसुं च मे वसुतिश्च मे कर्मं च मे
शक्तिश्च मेऽर्थश्च म् एमश्च म् इतिश्च मे गतिश्च मे॥५॥

अग्निश्च म् इन्द्रश्च मे सोमश्च म् इन्द्रश्च मे सविता चं म्
इन्द्रश्च मे सरस्वती च म् इन्द्रश्च मे पूषा चं म् इन्द्रश्च मे
बृहस्पतिश्च म् इन्द्रश्च मे मित्रश्च म् इन्द्रश्च मे वरुणश्च म्
इन्द्रश्च मे त्वष्टा च म् इन्द्रश्च मे धाता चं म् इन्द्रश्च मे
विष्णुश्च म् इन्द्रश्च मेऽश्विनौ च म् इन्द्रश्च मे मरुतश्च म्
इन्द्रश्च मे विश्वे च मे देवा इन्द्रश्च मे पृथिवी चं म् इन्द्रश्च
मेऽन्तरिक्षं च म् इन्द्रश्च मे द्यौश्च म् इन्द्रश्च मे दिशश्च म्
इन्द्रश्च मे मूर्धा चं म् इन्द्रश्च मे प्रजापतिश्च म् इन्द्रश्च मे॥६॥

अःशुश्रं मे रश्मिश्च मेऽदाभ्यश्च मेऽधिपतिश्च म उपाःशुश्रं
मेऽन्तर्यामश्च म ऐन्द्रवायवश्च मे मैत्रावरुणश्च म आश्विनश्च
मे प्रतिप्रस्थानश्च मे शुक्रश्च मे मन्थी चं म आग्रयणश्च मे
वैश्वदेवश्च मे ध्रुवश्च मे वैश्वानरश्च म ऋतुग्रहाश्च मेऽतिग्राह्यश्च
म ऐन्द्राग्रश्च मे वैश्वदेवश्च मे मरुत्वतीयाश्च मे माहेन्द्रश्च
म आदित्यश्च मे सावित्रश्च मे सारस्वतश्च मे पौष्णश्च मे
पात्रीवतश्च मे हारियोजनश्च मे॥७॥

इधमश्च मे बहिश्च मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे सुचश्च मे
चमसाश्च मे ग्रावाणश्च मे स्वरवश्च म उपरवाश्च मेऽधिषवणे च
मे द्रोणकलशश्च मे वायव्यानि च मे पूतमृच्च म आधवनीयश्च
म् आग्नीध्रं च मे हविर्धानं च मे गृहाश्च मे सदश्च मे

पुरोडाशश्च मे पचताश्च मेऽवभृथश्च मे स्वगाकारश्च मे॥८॥

अग्निश्च मे घर्मश्च मेऽर्कश्च मे सूर्यश्च मे प्राणश्च मेऽश्वमेधश्च मे
पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे वौश्च मे शक्तरीरङ्गुलयो
दिशश्च मे यज्ञेन कल्पन्तामृक्तं मे सामं च मे स्तोमश्च
मे यजुश्च मे दीक्षा च मे तपश्च म ऋतुश्च मे ब्रतं च
मेऽहोरात्रयोर्वृष्ट्या बृहद्रथन्तरे च मे यज्ञेन कल्पेताम्॥९॥

गर्भश्च मे वथसाश्च मे त्र्यविश्च मे त्र्यवी च मे दित्यवाच्च
मे दित्यौही च मे पञ्चाविश्च मे पञ्चावी च मे त्रिवस्मश्च मे
त्रिवृथसा च मे तुर्यवाच्च मे तुर्यौही च मे पष्ठवाच्च मे पष्ठौही च
म उक्षा च मे वशा च म ऋषभश्च मे वेहच्च मेऽनुङ्गां च मे धेनुश्च
म आयुर्यज्ञेन कल्पतां प्राणो यज्ञेन कल्पतामपानो यज्ञेन
कल्पतां व्यानो यज्ञेन कल्पतां चक्षुर्यज्ञेन कल्पताऽऽु श्रोत्रं
यज्ञेन कल्पतां मनो यज्ञेन कल्पतां वाग्यज्ञेन कल्पतामात्मा
यज्ञेन कल्पतां यज्ञो यज्ञेन कल्पताम्॥१०॥

एका च मे तिस्रश्च मे पञ्च च मे सूप च मे नवं
च म् एकादश च मे त्रयोदश च मे पञ्चदश च
मे सूपदश च मे नवदश च म् एकविंशतिश्च मे
त्रयोविंशतिश्च मे पञ्चविंशतिश्च मे सूपविंशतिश्च मे
नवविंशतिश्च म् एकत्रिंशत्त्वा मे त्रयस्त्रिंशत्त्वा मे चतस्रश्च
मेऽष्टौ च मे द्वादश च मे षोडश च मे विंशतिश्च
मे चतुर्विंशतिश्च मेऽष्टाविंशतिश्च मे द्वात्रिंशत्त्वा

मे षट्टिंश्च मे चत्वारिंश्च मे चतुर्शत्वारिंश्च
 मेऽष्टाचत्वारिंश्च मे वाजंश्च प्रसुवश्चापि जश्च क्रतुश्च
 सुवंश्च मूर्धा च व्यश्चिंयश्चाऽन्त्यायुनश्चान्त्यश्च भौवनश्च
 भुवनश्चाधिपतिश्च॥११॥

महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥

इडा देवहूर्मनुर्यज्ञनीर्बृहुस्पतिरुक्थामदानि शस्त्रिष्ठिश्वेदेवाः
 सूक्तवाचः पृथिवि मातुर्मा मा हिंसीर्मधुं मनिष्ये मधुं
 जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं वदिष्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो
 वाचमुद्यासः शुश्रूषेण्यां मनुष्यैभ्यस्तं मा देवा अवन्तु शोभायै
 पितरोऽनुमदन्तु॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः।
 सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि।
 तत्रो रुद्रः प्रचोदयात्॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-
 ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो मे अस्तु सदाशिवोम्॥

तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि।
 तत्रो रुद्रः प्रचोदयात्॥ (दशवारं जपेत्)

महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥

॥ प्रार्थना ॥

॥ श्रीरुद्रजपः ॥

अस्य श्री-रुद्राध्याय-प्रश्न-महामत्रस्य। अघोर ऋषिः।
अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो योऽसावादित्यः
परमपुरुषः स एष रुद्रो देवता॥

नमः शिवायेति बीजम्। शिवतरायेति शक्तिः।
महादेवायेति कीलकम्।
श्री-साम्बसदाशिवप्रसादसिद्धर्थे जपे विनियोगः॥

॥ करन्यासः ॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः।
दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः।
चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः।
निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः।
ज्योतिष्ठोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः।
सर्वक्रत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥ अङ्गन्यासः ॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः।
 दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा।
 चातुर्मास्यात्मने शिखायै वषट्।
 निरुद्धपशुबन्धात्मने कवचाय हुं।
 ज्योतिष्ठोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्।
 सर्वक्रत्वात्मने अस्त्राय फट्।
 भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ ध्यानम् ॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फुरत्
 ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्गं-मौलि-विलसत्-पूर्णन्दु-वान्तामृतैः।
 अस्तोकापूतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकान् जपन्
 ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिश्चेच्छिवम्॥
 ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भसित-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः
 कण्ठे कालाः कपर्दा-कलित-शशि-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः।
 अक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः शाम्भवा मूर्तिभेदाः
 रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्॥
 ॥ पञ्चपूजा ॥
 लं पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि।
 हं आकाशात्मने पूष्यैः पूजयामि।

यं वाख्यात्मने धूपमाघ्रापयामि।
रं अग्न्यात्मने दीपं दर्शयामि।
वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि।
सं सर्वात्मने सर्वोपचारपूजां समर्पयामि।

ॐ गुणानां[॥] त्वा गुणपतिः हवामहे कविं कवीनामुप-
मश्रवस्तमम्।

ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नः शृण्वन्नृतिर्भिः सीद्
सादनम्॥

ॐ महागणपतये नमः॥

शं च मे मर्यश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामश्च मे
सौमनुसश्च मे भद्रं च मे श्रेयश्च मे वस्यश्च मे यशश्च मे
भगवश्च मे द्रविणं च मे यन्ता च मे धर्ता च मे क्षेमश्च मे
धृतिश्च मे विश्वं च मे महश्च मे संविच्च मे ज्ञात्रं च मे सूक्ष्मं मे
प्रसूक्ष्मं मे सीरं च मे लयश्च मकृतं च मेऽमृतं च मेऽयक्षमं
च मेऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मेऽनमित्रं च
मेऽभयं च मे सुगं च मे शयनं च मे सूषा च मे सुदिनं च मे॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥
 नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। ...
 अभिषेकः—प्रथमं गन्धतोयं च

...
 त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वरुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

अग्नाविष्णू सजोषसेमा वर्धन्तु वां गिरः। द्युम्नैर्वर्जेभिरागतम्॥ वाजश्च मे प्रसवश्च मे प्रयतिश्च मे प्रसिंतिश्च मे धीतिश्च मे क्रतुश्च मे स्वरक्ष मे श्लोकश्च मे श्रावश्च मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे सुवश्च मे प्राणश्च मेऽपानश्च मे व्यानश्च मेऽसुश्च मे चित्तं च म् आर्धतं च मे वाक्मे मनश्च मे चक्षुश्च मे श्रोत्रं च मे दक्षश्च मे बलं च म् ओजश्च मे सहश्च म् आयुश्च मे जुरा च म् आत्मा च मे तुनूश्च मे शर्म च मे वर्म च मेऽङ्गानि च मेऽस्थानि च मे पर्वषिं च मे शरीराणि च मे॥१॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। कर्पूरताम्बूलम्।
 नीराजनम्—

यो देवानां प्रथमं पुरस्ताद्विश्वाधियो रुद्रो मुहरूषिः।
 हिरण्यगर्भं पश्यतु जायमानः स नौ देवः शुभया स्मृत्या:

संयुनक्तु॥

अनेन प्रथम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः
महादेवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥
 नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। ...
 अभिषेकः—द्वितीयं पञ्चगव्यकम्।

...
 अंम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वरुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

ज्येष्ठं च म आधिपत्यं च मे मन्युश्च मे भामश्च मेऽमश्च
 मेऽम्भश्च मे जेमा च मे महिमा च मे वरिमा च मे प्रथिमा
 च मे वर्ष्मा च मे द्राघुया च मे वृद्धं च मे वृद्धिश्च मे सत्यं
 च मे श्रद्धा च मे जगच्च मे धनं च मे वशश्च मे त्विषिश्च
 मे क्रीडा च मे मोदश्च मे जातं च मे जनिष्यमाणं च मे
 सूक्तं च मे सुकृतं च मे वित्तं च मे वेद्यं च मे भूतं च मे
 भविष्यच्च मे सुगं च मे सुपथं च म ऋद्धं च म ऋद्धिश्च मे
 कूसं च मे कूसिश्च मे मृतिश्च मे सुमृतिश्च मे॥२॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। कर्पूरताम्बूलम्।
 नीराजनम्—

यस्मात्परं नापरमस्ति किञ्चिद्यस्मान्नार्णीयो न ज्यायोऽस्ति
 कञ्चित्।

वृक्ष इव स्तब्धो दिवि तिष्ठत्येकस्तेनेदं पूर्णं पुरुषेण सर्वम्॥

अनेन द्वितीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः
शिवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥२॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥
 नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। ...
 अभिषेकः—पश्चामृतं तृतीयं स्यात्

...
 अंम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वरुकमिव बन्धनामृत्योमुक्षीय माऽमृतात्॥

शं च मे मर्यश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामश्च मे
 सौमनसश्च मे भद्रं च मे श्रेयश्च मे वस्यश्च मे यशश्च मे
 भगश्च मे द्रविणं च मे यन्ता च मे धर्ता च मे क्षेमश्च मे
 धृतिश्च मे विश्वं च मे महश्च मे संविच्च मे ज्ञात्रं च मे सूश्वं मे
 प्रसूश्वं मे सीरं च मे लयश्च म ऋतं च मेऽमृतं च मेऽयक्षमं
 च मेऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मेऽनमित्रं च
 मेऽभयं च मे सुगं च मे शयनं च मे सूषा च मे सुदिनं च
 मे॥३॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। कर्पूरताम्बूलम्।
 नीराजनम्—

न कर्मणा न प्रजया धनेन त्यागेनैके अमृतत्वमानशुः।
 परेण नाकं निहितं गुहायां विभ्राजदेतद्यतंयो विशन्ति॥
 अनेन तृतीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः

श्री-रुद्रः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥३॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥
 नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। ...
 अभिषेकः—घृतस्नानं चतुर्थकम्॥

...

त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वरुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

ऊर्क्के मे सूनृता च मे पयंश मे रसंश मे घृतं च मे मधुं च
 मे सग्धिंश मे सर्पांतिश मे कृषिश मे वृष्टिश मे जैत्रं च
 मे औद्धिद्यं च मे रयिश मे रायंश मे पुष्टं च मे पुष्टिश मे
 विभुं च मे प्रभुं च मे बहुं च मे भूयंश मे पूर्णं च मे पूर्णतरं
 च मे इक्षितिश मे कूयवाश्च मेऽन्नं च मेऽक्षुच्च मे व्रीहयंश
 मे यवांश मे माषांश मे तिलांश मे मुद्गाश्च मे खल्वांश मे
 गोधूमांश मे मुसुरांश मे प्रियङ्गवश्च मेऽणवश्च मे श्यामकांश
 मे नीवारांश मे॥४॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। कर्पूरताम्बूलम्।
 नीराजनम्—

वेदान्तविज्ञानसुनिश्चितार्थाः सन्नास योगाद्यतयः
 शुद्धसत्त्वाः॥

ते ब्रह्मलोके तु परान्तकाले परामृतात्परिमुच्यन्ति सर्वे॥

अनेन चतुर्थ-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः
शङ्करः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥४॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥
 नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। ...
 अभिषेकः—पञ्चमं पयसा स्नानं

...
 त्र्यम्बकं यजामहे सुगुन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वरुकमिंव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

अश्मा च मे मृत्तिका च मे गिरयश्च मे पर्वताश्च मे सिकताश्च
 मे वनस्पतयश्च मे हिरण्यं च मेऽयश्च मे सीसं च मे त्रपुश्च
 मे श्यामं च मे लोहं च मेऽग्निश्च म् आपश्च मे वीरुधश्च
 म् ओषधयश्च मे कृष्टपच्यं च मेऽकृष्टपच्यं च मे ग्राम्याश्च
 मे पशवं आरण्याश्च यज्ञेन कल्पन्तां वित्तं च मे वित्तिश्च मे
 भूतं च मे भूतिश्च मे वसुं च मे वसुतिश्च मे कर्मं च मे
 शक्तिश्च मेऽर्थश्च म् एमश्च म् इतिश्च मे गतिश्च मे॥५॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। कर्पूरताम्बूलम्।
 नीराजनम्—

दुहुं विपापं पुरमेऽश्मभूतं यत्पुण्डरीकं पुरमध्यसुङ्गस्थम्।
 तत्रापि दुहुं गुगनं विशोकस्तस्मिन् यदन्तस्तदुपासितव्यम्॥
 अनेन पञ्चम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः
 नीललोहितः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥५॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥
 नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। ...
 अभिषेकः—दधिस्नानं तु षष्ठकम्।

...
 त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वरुकमिव बन्धनामृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

अग्निश्च म इन्द्रश्च मे सोमश्च म इन्द्रश्च मे सविता च म
 इन्द्रश्च मे सरस्वती च म इन्द्रश्च मे पूषा च म इन्द्रश्च मे
 बृहस्पतिश्च म इन्द्रश्च मे मित्रश्च म इन्द्रश्च मे वरुणश्च म
 इन्द्रश्च मे त्वष्टा च म इन्द्रश्च मे धाता च म इन्द्रश्च मे
 विष्णुश्च म इन्द्रश्च मेऽश्विनौ च म इन्द्रश्च मे मरुतश्च म
 इन्द्रश्च मे विश्वै च मे देवा इन्द्रश्च मे पृथिवी च म इन्द्रश्च
 मेऽन्तरिक्षं च म इन्द्रश्च मे द्योश्च म इन्द्रश्च मे दिशश्च म
 इन्द्रश्च मे मूर्धा च म इन्द्रश्च मे प्रजापतिश्च म इन्द्रश्च मे॥६॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। कर्पूरताम्बूलम्।
 नीराजनम्—

यो वेदादौ स्वरः प्रोक्तो वेदान्ते च प्रतिष्ठितः।
 तस्य प्रकृतिलीनस्य यः परः स महेश्वरः॥
 अनेन षष्ठम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः।

ईशानः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥६॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥
 नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। ...
 अभिषेकः—सप्तमं मधुना स्नानम्

...
 त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वरुकमिंव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

अशुश्रं मे रश्मिश्च मेऽदाभ्यश्च मेऽधिपतिश्च म उपाशुश्रं
 मेऽन्तर्यामश्च म ऐन्द्रवायवश्च मे मैत्रावरुणश्च म आश्विनश्च
 मे प्रतिप्रस्थानश्च मे शुक्रश्च मे मन्थी च म आग्रयणश्च मे
 वैश्वदेवश्च मे ध्रुवश्च मे वैश्वानरश्च मे ऋतुग्रहाश्च मेऽतिग्राह्यश्च
 म ऐन्द्राग्रश्च मे वैश्वदेवश्च मे मरुत्वतीयोश्च मे माहेन्द्रश्च
 म आदित्यश्च मे सावित्रश्च मे सारस्वतश्च मे पौष्णश्च मे
 पात्रीवतश्च मे हारियोजनश्च मे॥७॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। कर्पूरताम्बूलम्।
 नीराजनम्—

सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमः।
 भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नमः॥
 अनेन सप्तम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः
 विजयः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥७॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥
 नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। ...
 अभिषेकः—इक्षुसारमथाष्टमम्॥

...
 त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वारुकमिंव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

इधमश्च मे बर्हिश्च मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे सुचश्च मे
 चमसाश्च मे ग्रावाणश्च मे स्वरवश्च म उपरवाश्च मेऽधिष्वप्ने च
 मे द्रोणकलशश्च मे वायव्यानि च मे पूतभृच्च म आधवनीयश्च
 मु आग्नीध्रं च मे हविर्धानं च मे गृहाश्च मे सदंश्च मे
 पुरोडाशाश्च मे पचताश्च मेऽवभृथश्च मे स्वगाकारश्च मे॥८॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। कर्पूरताम्बूलम्।
 नीराजनम्—

वामदेवाय नमौ ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमौ रुद्राय नमः
 कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो
 बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमौ
 मनोन्मनाय नमः॥

अनेन अष्टम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः
 भीमः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥८॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥
 नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। ...
 अभिषेकः—नवमं फलसारं च

...
 त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वरुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

अग्निश्च मे घर्मश्च मेऽर्कश्च मे सूर्यश्च मे प्राणश्च मेऽश्वमेधश्च मे
 पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्च मे शक्तरीरङ्गुलयो
 दिशश्च मे यज्ञेन कल्पन्तामृक्ष मे सामं च मे स्तोमश्च
 मे यजुश्च मे दीक्षा च मे तपश्च म ऋतुश्च मे व्रतं च
 मेऽहोरात्रयोर्वृष्ट्या बृहद्रथन्तरे च मे यज्ञेन कल्पेताम्॥९॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। कर्पूरताम्बूलम्।
 नीराजनम्—

अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः।
 सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥
 अनेन नवम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः
 देवदेवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥९॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥
 नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। ...
 अभिषेकः—दशमं नाळिकेरकम्।

...
 त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वारुकमिंव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

गर्भाश्च मे वथसाश्च मे त्र्यविश्च मे त्र्यवी च मे दित्यवाच्च
 मे दित्यौही च मे पश्चाविश्च मे पश्चावी च मे त्रिवृथ्मश्च मे
 त्रिवृथ्सा च मे तुर्यवाच्च मे तुर्यौही च मे पष्ठवाच्च मे पष्ठौही च
 म उक्षा च मे वशा च म ऋषभश्च मे वेहच्च मेऽनुद्वां च मे धेनुश्च
 म आयुर्यज्ञेन कल्पतां प्राणो यज्ञेन कल्पतामपानो यज्ञेन
 कल्पतां व्यानो यज्ञेन कल्पतां चक्षुर्यज्ञेन कल्पताङ्गु श्रोत्रं
 यज्ञेन कल्पतां मनो यज्ञेन कल्पतां वाग्यज्ञेन कल्पतामात्मा
 यज्ञेन कल्पतां यज्ञो यज्ञेन कल्पताम्॥१०॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। कर्पूरताम्बूलम्।
 नीराजनम्—

तत्पुरुषाय विद्महै महादेवाय धीमहि। तत्रो रुद्रः
 प्रचोदयात्॥

अनेन दशम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः

भवोद्भवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१०॥

॥ रुद्रप्रश्नः ॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥
 नमस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषवे नमः। ...
 अभिषेकः—एकादशं गन्धतोयं द्वादशं तीर्थमुच्यते॥

...
 ऋम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।
 उर्वरुकमिव बन्धनामृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

यो रुद्रो अग्नौ यो अप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा
 भुवनाऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ तमुष्टुहि यः स्विषुः
 सुधन्वा यो विश्वस्य क्षयति भेषजस्य।

(ऋक्) यक्षामहे सौमनसायं रुद्रं नमो भिर्देवमसुरं दुवस्य॥
 अयं मे हस्तो भगवानयं मे भगवत्तरः। अयं मै विश्वभेषजोऽयं
 शिवाभिर्मर्शनः॥

ये तै सुहस्रमयुतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तवे। तान् यज्ञस्य
 मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहा॑ मृत्यवे स्वाहा॑॥
 औं नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पाहि। प्राणानां
 ग्रन्थिरसि रुद्रो मा॑ विशान्तकः। तेनान्नेनाप्यायस्व॥ नमो
 रुद्राय विष्णवे मृत्युर्मे पाहि॥

एका॑ च मे तिस्रश्च मे पञ्चा॑ च मे सप्त च मे नवं
 च मु॑ एकादश च मे॑ त्रयोदश च मे॑ पञ्चदश च

मे सूपदेश च मे नवदेश च मे एकविंशतिश्च मे
 त्रयोविंशतिश्च मे पञ्चविंशतिश्च मे सप्तविंशतिश्च मे
 नवविंशतिश्च मे एकत्रिंशत्त्वा मे त्रयस्त्रिंशत्त्वा मे चतुर्स्रश्च
 मेऽष्टौ च मे द्वादश च मे षोडश च मे विंशतिश्च
 मे चतुर्विंशतिश्च मेऽष्टाविंशतिश्च मे द्वात्रिंशत्त्वा
 मे षट्ट्रिंशत्त्वा मे चत्वारिंशत्त्वा मे चतुर्शत्वारिंशत्त्वा
 मेऽष्टाचत्वारिंशत्त्वा मे वाजश्च प्रसवश्चापि जश्च क्रतुश्च
 सुवश्च मूर्धा च व्यश्रियश्चाऽन्त्यायुनश्चान्त्यश्च भौवनश्च
 भुवनश्चाधिपतिश्च॥११॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। कर्पूरताम्बूलम्।

नीराजनम्—

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां
 ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो मैं अस्तु
 सदाशिवोम्॥

अनेन एकादश-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः
आदित्यात्मकः श्री-रुद्रः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो
 भवतु॥११॥

[इडा देवहूर्मनुर्यज्ञनीर्बृहस्पतिरुक्थामदानि शऽसिषद्विश्वे-
 देवाः सूक्तवाचः पृथिवि मातर्मा मां हि॒सीर्मधु॑ मनिष्ये
 मधु॑ जनिष्ये॒ मधु॑ वक्ष्यामि॒ मधु॑ वदिष्यामि॒ मधु॑मर्तों॒ देवेभ्यो॒

वाचमुद्यासः शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मा देवा अवन्तु
शोभायै पितरोऽनुमदन्तु ॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

generated on February 22, 2026

Downloaded from <http://stotrasamhita.github.io> | StotraSamhita | [Credits](#)